МОСКВАҺАА мэдээсэнэ

ХАНИ ХАЛУУН ОРШОН БАЙДАЛДА

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар доро дурсагдагшад 1966 оной октябриин 17-до Советскэ Союзда ерэжэ, октябриин 22 хүрэтэр байгаа:

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков, БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, НРБ-гэй Арадай оборонын министр, армиин генерал Добри Джуров;

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Дьюла Каллаи, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ВНР-эй Оборонын министр, генерал-полковник Лайош Цинеге;

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Эрих Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ГДР-эй Национальна оборонын министр, армиин генерал Гейнц Гофман;

Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Республикын Президент Освальдо Дортикос Торрадо, Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн ба хоёрдохи секретарь, Кубын Республикын премьер-министрэй орлогшо, Революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Рауль Кастро Рус;

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юмжагийн Цеденбал, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНР-эй Арадай армиин хэрэгүүдэй талаар министр, генерал-полковник Жамьянгийн Лхагвасурэн;

ПОРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич, ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Национальна оборонын министр, Польшын маршал Мариан Спыхальский;

РКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Николае Чаушеску, РКП-гэй ЦК-гай Гүйсэдкомой болон Саг үргэлжын Президиумэй гэшүүн, СРР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ион Георге Маурер, РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, СРР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр, генерал-полковник Ион Ионицэ;

КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ЧССР-эй Президент Антонин Новотный, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ Йозеф Ленарт, КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй Национальна оборонын министр, армиин генерал Богумир Ломский.

Советскэ Союзай Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд: Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, Ю. В. Андропов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, тэрэшэлэн Советскэ Союзай маршалнууд А. А. Гречко, М. В. Захаров, Н. И. Крылов, И. Х. Баграмян, авиациин главна маршал К. А. Вершинин, артиллериин маршал К. П. Казаков, бронетанкова сэрэгүүдэй маршал П. П. Полубояров, СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдыш болон бусад эрдэмтэд айлшадтай суг ябалсаа.

Совет наука болон техникын туйлалтануудтай, тэрэ тоодо хуурай газарай сэрэгүүдэй болон агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй шэнэ шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдтэй аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд танилсаа. Аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэд, правительствануудые толгойлогшонор болон сэрэгэй министрнүүд космодромдо ошожо, замбуулинай болон сэрэгэй элдэб янзын техникые хараа. Ракетэнүүд болон замбуулинай аппарадуудые табилгын үедэ тэдэнэр байлсаа.

Социалис оронуудай партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй болон правительствануудые толгойлогшонорой Советскэ Союзда байха үедэ уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд болоһон байна. Али али талые һонирхуулдаг уласхоорондын политикын үргэн олон асуудалнуудаар һанамжануудаа мэдэлсэлгэ эдэ уулзалганууд болон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ болоо.

КПСС-эй ЦК. Советскэ правительство обед хэжэ, аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, правительствануудые толгойлогшонорые болон оборонын министрнүүдые хүндэлөө.

Уулзалганууд болон хөөрэлдөөнүүд хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн байна. (ТАСС).

ХАНИ ЁҺОНОЙ АЯНШАЛГА ДҮҮРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда ерэгшэд түрэл ороноо бусахаяа октябриин 21-дэ мордобо:

Румыниин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Н. Чаушеску, РКП-гэй ЦК-гай Гүйсэдкомой болон Саг үргэлжын Президиумэй гэшүүн, Румыниин Социалис Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. Г. Маурер, РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, СРР-эй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр, генерал-полковник И. Ионицэ;

Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич, ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Национальна оборонын министр, Польшын маршал М. Спыхальский;

Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Чехословакиин Социалис Республикын Президент А. Новотный, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Й. Ленарт, КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй Национальна оборонын министр, армиин генерал Б. Ломский.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко болон бусад Внуковска аэродром дээрэһээ айлшадые мордохуулаа.

СРР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Т. Маринеску, ПНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Э. Пщулковский, ЧССР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд О. Павловский мордохуулагшадай дунда байлсаа.

(ТАСС).

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 251 (11237)
1966 оной
октябриин 23,
воскресени

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГТЫ, ПРОДУКЦИИН ӨӨРЫНЬ ҮНЫЕ ХЯМДАРУУЛАГТЫ, ШАНАРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГТЫ!

(Агуухэ Октябриин 49 жэлэй ойдо зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

...ҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН ...ХАРЮУСАЛГА

...эшье үни бэшэ партиин об... бюро дээрэ Аргадын совхо... директор нүхэр Доржиевай ...зүбшэн хэлсэгдээ һэн. ...ын хүтэлбэрилэгшэдэй тоо... бюро дээрэ урданьшье хэлсэг... байһаниинь элитэ. Зүгөөр энэ ... шагнаха болгодоһон шал...иинь бусадһаа ондоо бай...

...ргэлжэ һүүһан совхозуудайн... хэды хүндэ байдалда оробо... һаа, ажал хүдэлмэреэ бараг ...шатай ябуулжа байхадань, ...ын совхоз һүүлэй хоёр жэл ...ходол гэдэргээ соһигдодог бо...н.юм. 1965 ондо урда жэлэй... орходоо муугаар хүдэлмэри... Тиигээд энэ жэлдэ 1965 ...иһоо баһа муудаа. Малайнь ...хороо, һү, мяха, нооһо багаар ... Юрэдөө бүхы дээрэнь абажа ...адашье совхозой хэрэг яда...аг болодог болобо.

...агаада иимэ юумэ боложо ...иинь партиин райкомдо, ...бэриин управленидэ мэдээ... байгаа. Тэдэнэр совхоздо, тэ... хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Дор... яһалал туһалалсаһан бай... юм. Теэд заһарха юумэн бай...гүй. Ажалайнь журам бүрил...даг, хэрэгынь һарнижал ...г зангаараа байһан.

...н болооб, ямар шалтагаан ...һээ совхозой хэрэг муудажа ...лааб?

...ПСС обкомой бюро Аргадын ...озой ажал хүдэлмэриин ураг...гүй болоһон гол шалтагааниинь ... Доржиевай харюусалгагүй..., хайша хэрэгээр, ёһын ту... уялгаяа дүүргэдэгһээ болоо ... тобшолол гаргаа һэн. ...нь нүхэр Доржиев тушаалһаа ...өөлэгдөө.

...үтэлбэрилэгшын харюусалга... дээрэһээ...

...нэ халаа эгээ хүндэ зэмэлэл... Энэ халаа хүтэлбэрилэгшэ бай... шадаха дүүрэн аргатай аад, ... аргаяа хэрэглээгүй, партий... органой найдабарые харюу...гүй гэһэн удхатай.

...ПСС-эй Центральна Комите... октябриин болон ноябриин ...64 он) Пленумүүд кадрнуу... шалтаг, шалтагаангүйгөөр ... тиишэнь хаяха, һэлгэхэ ...алые огтолон буруушаагаад, ...лбэрилэгшэ бүхэнэй харюу...ые дээшэлүүлхэ гэһэн шан...рилтэ табяа һэн. Тиигээд ту...та хүн бүхэнэй өөрынгөө ...ые һайнаар дүүргэхэдэ таа...хатай эрхэ байдал байгуулаг... Халтад тээл һаа зэмэлхэ, заа...лха, мүн угзарха, татаха яба...гүы болоо. Хүтэлбэрилэгшэ ...нэй эрхэнь ехэ болгогдоо, бэеэ ...ай байдалынь бүхэжүүлэг... Иимэ байхада хүтэлбэрилэг... харюусалга тон ехэ болоно.

...рданайһидал адляар дээрэһээ ...ари хүлеэгээд һуудаг, алхам ...өө захиргаанай газарай «һа...атай» тааруулжа хэдэг хү...бэрилэгшын мүнөө хэхэ юу...ь үгы болоо. Ёһото эдэбхитэй, ...шаа һанаатай, бэеэ даанхай ...лбэрилэгшэд лэ мүнөөнэй ...э-байдалда тааража хүдэлмэ...э байһаниинь элитэ. Эгээл ...э шэнжэ шадабари нүхэр Дор...евта дутадаг байгаа.

...үнөө ажахы бүхэнэй, завод, ...брика бүхэнэй хүтэлбэрилэг... гол түлэбтөө эдэбхитэй, мэр... шадабаритай хүнүүд байна. ...эдэнэр ямаршье хүндэ хүшэр са... болоходо, ямаршье шэнэ, орёо ...илго шиидхэхэ болоходоо, дээ...үргаануудай «ама хараад» ...аггүй, харин өөһэдөө шиид...г байна. Тиихэдээ иимэ хүтэлбэрилэгшэд болбол «бил мэдэхэ хүн гээшэб» гэжэ һайз г а й рхадаг г ү й, харин олониитын дүй дүршэлдэ, партийна, профсоюзна болон бусад организацинуудта түшэглэдэг, мэргэжэлтэдтэй, ушар ёһо мэдэхэ хүнүүдтэй зүбшэдэг, хөөрэлдэдэг байха юм. Тиимэ хүтэлбэрилэгшэдые нэрлэхэ болоо һаа тон олон даа. Сэлэнгын совхозой директор Н. А. Мельниковые абаад хэлэе. Ямаршье асуудал шиидхэхынгээ урда тээ нүхэр Мельников мэргэжэлтэдтэй зүбшэдэг, тиигээд шиидхэбэри гаргадаг. Зүгөөр тэрэ шиидхэбэриингээ түлөө харюусалгые бүрин өөр дээрээ даажа абадаг юм. Энэнь мэргэжэлтэдэй харюусалгые бага болгоно аа гү гэхэдэ, һөөргэ, тэдэнэрынь тушаалдаа бүри харюусалгатайгаар хандадаг болодог. Нүхэр Мельников мэтын ёһото хүтэлбэрилэгшэдһөө юрэдөө «энээниие би хээб, энэ минии хэрэг» гэһэн һайрхуу үгэ дуулахагүйш, харин «бидэ», «бидэнэй хэрэг» гэдэг байха юм. Иимэ хүтэлбэрилэгшэдые хүн бүхэн хүндэлдэг, үгэ бүхэниинь дууладаг байгаа.

Мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэ болбол тушаалдаа тон харюусалгатайгаар хандаха, тиихэдэ ёһо журам гээшые тон нягта шангаар сахидаг байха ёһотой. **«...Хэрбээ бидэнэр хүдэлмэришэн ба таряашаниие ёһо журамтай болохыень үнэн зүрхэнһөө һургаха гээ һаа, хамагай түрүүндэ өөһэдһөө захалха ёһотойбди»** гэжэ В. И. Ленин хэлэдэг һэн.

Зүгөөр энэ эрилтые дүүргэхэгүй ябадал зарим хүтэлбэрилэгшэд гаргадаг. Иланғаяа гүрэнэй журам сахиха ябадалда иимэ ушарнууд үзэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, хүдөө ажахыда тогтууритай түсэб гаргагдадаг болоо. Энэ түсэбые хэншье хубилгаха эрхэгүй, тиихэдэ хэншье дүүргэнгүй байха эрхэгүй гэжэ партиин Центральна Комитет заана. Хэды тиимэ байбашье һаань, уялгата түсэб дүүргэхэгүй ябадал хаа-ла үзэгдэнэ. Энэ хадаа гүрэнэй, партиин үмэнэхи уялгадаа зарим хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгагүйгөөр хандадаг байһаниинь гэршэлнэ.

Мүнөө манай орон дотор экономическа шэнэ реформын бэелүүлэгдэжэ байһан үедэ ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй харюусалгань улам ехэ болоно. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ, ажахыгаа шэнэ ёһоор эрхилдэг болохо ябадалда хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй өөһэдынь шадабари, ёһо журам һайнаар сахидаг ябадал, тэдэнэй харюусалга болон эмхидхэхы шадабари иланғаяа ехэ удха шанартай гэжэ партиин ЦК-гай майн Пленум онсолон тэмдэглэһэн байна.

КПСС-эй райкомуудай, бүхы партийна организацинуудай урда ажахые эрхилэлгэдэ олониитые улам үргэнөөр хабаадуулхатаяа хамта, хүтэлбэриин демократическа үндэһэ һууринуудые саашадань бүхэжүүлэн, хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, эдэбхи үүсхэлыень арьбажуулха гэһэн зорилго хэзээнһээ үлүү хурсаар табигдана. Хүтэлбэрилэгшэ хадаа ганса даажа абаһан ажалайнгаа түлөө бэшэ, харин хүн зонойнгоо байра байдалай, тэдэнэй эрилтэ захилтые дүүргэхэ хэрэгэй түлөө бүрин харюусалгатай байха ёһотой. Хүтэлбэрилэгшэдтэ ехэ, бага харюусалгатай хэрэг гэжэ байха ёһогүй, юумэн бүхэндэ адли харюусалгатайгаар, адли һанаа сэдьхэлээ үгэжэ ажаллаха гээшэнь ёһото коммунис хүтэлбэрилэгшын шэнжэ шанар мүн.

...еспубликын колхоз, совхозуудай һү, мяха гүрэндэ тушаалгаар жэлэйнгээ түсэбые ямараар дүүргэжэ байһан тухай

1966 оной октябриин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Һү тушаалгаар 1966 оной түсэб	1965 онойхитой сасуулхада	1966 ондо үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар)	Мяха тушаалгаар 1966 оной түсэб	Һёдондоной-хитой сасуулхада
...жанай	76	103	709	73	93
...үрэй	91	105	1064	80	109
...	87	100	1042	81	112
...ын	89	105	906	82	72
...тын	103	113	902	100,4	98
...айн	85	104	1119	82	102
...инай	93	103	489	93	99
...скын	98	111	1393	89	103
...йкалиин	94	102	1344	98	118
...тын	94	103	1038	83	105
...р-Шэбэрэй	89	105	978	68	94
...гын	89	102	1224	73	96
...нэй	93	102	915	90	125
...	61	86	166	73	81
...-Үдын	87	103	1086	81	100
...ин	94	107	864	91	100

Мотористка Полина Крылова Тимлюгэй цементно-шиферэй заводой эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн. Тэрэ энэ мэргэжэлээрээ олон жэлэй туршада жэшээтэ һайнаар хүдэлжэ, коллективэйнгээ дунда тон хүндэтэй болонхой. Өөрынгөө гол ажалай хажуугаар Полина Крылова ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Мүнөө агуухэ Октябриин 49 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсоод, эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажалай үндэр бүтээсэ туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Крылова.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Ашаглагдахаа байһан барилга

Ашагта малтамалнуудые болбосоруулан үйлэдбэрилэг Харанхын предприятиин байшан добо өөдэ сагаан табсангуудаар абиранхай. Тэрэниие холоһоо харахада иланғаяа һайхан: монолит-корпусой жэрэгэр олон секцинүүд монсогор жэжэхэн шулуун дээрэ намарай сагай алталиг үнгөөр бүрхөөгдэһэн үдхэн набша ногоон соо, абар-табар ургаһан залуухан нарһадай һөөгүүд соо, дархан хүнэй гайхамшаг шэдитэ уран гараар бүтээгдэн үндыһэн асари мантан гэшхүүр мэтэ жэгүүртэжэ үзэгдэнэ. Үндэр сагаан энэ байшан гэрэй оршоһон газарта хараани холоһоо хэдэн олон харгынууд харайлдан ерэжэ уулзана.

Энээхэн альганай шэнээн газар дээрэ мүнөө барилгын ажалай халуун хаһа бусална. Ашаглалгада үгтэн тушаагдахаа байһан барилгын хүдэлмэриие шалган харалгын һүүлшын шата. Үлэһэн хэдэн үдэр соо түгэсхэгдэжэ эхилһэн ажалайнгаа шанарые барилгашад болон хабсаргагшад нарин хёрхоор хинан шэнжэлнэ. Хүн бүхэн өөрынгөө хэһэн хүдэлмэриин ямаршье дутагдалгүй байхын түлөө оролдоно.

Барилгын гол ажал түгэсөө хэбэртэй. Дархашуул удаа дараалан зэр зэмсэгүүдээ суглуулан хуряана. Шэрдэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа. Аяар дээрэ гараһан басагад хүнгэн хүдэлсэтэ гарнуудтаа будуур баринхайнууд, сонхын рамануудые шадамар бэрхээр үнгэтүүлэн шэрдэнэ. Штукатур Августа Антоновна үүдэнэй армагые оролдосотойгоор шабана. Шэрэнүүдые буйлуулдаг пультнууд фасадай хананууда сагаан үнгэ оруулна. Хаанашье шэрын үнэр хамар сорьён анхилна. Бульдозернууд хүндөөр уухилан, барилгын талмайе жэгдэлнэ.

Барилгын участогай начальник Василий Жигжитович Гатыпов маанадтай байшан гэрэй дэргэдэ ушаржа, нигэжэ мэдүүлбэ:

— Бури һаяар хүсэ ехэтэ самосвал машинанууд ашагта малтамалнуудые элбэгээр зөөжэ асарха. Энэ байгша бункер 200—250 тонно шулуу багтаажа шадаха. Энээн соо хэгдэһэн ашагта малтамалнууд транспартёрнуудаар шэрэгдэн зөөгдэжэ, тусгаар бэлдэгдэһэн түхеэрэлгэдэ бутарагдаһанай һүүлдэ «гурил» болгогдон тээрмэдүүлэгдэхэ. Иимэл даа, предприятиимнай ябуулха ажал хүдэлмэриин гол шухала шатанууд.

Эдэ бүгэдэ хэрэгүүдые бүтээхэ оньһон машинанууд мүнөө ямаршье түршэгэнөөгүйгөөр, «аалин дуугай» оршонод. Хэдэн үдэрэй саада тээ тэдэнэр зайн галай шэдитэ хүсөөр хүдэлгэгдэжэ туршагдаһан. Василий Жигжитович асари томо машинануудта дүтэлжэ: «Баран һайнаар хүдэлнэ. Шалгагдажа үзэгдөө. Найдалтай»,—гэжэ огсом хоолойгоор хөөрэнэ.

Шулуу бутаргадаг отделени соо электригүүд олоороо сугларшанхай. Ямаршьеб хойшолуулашагүй шухала хэрэг бүтээнэд. Жолоодолгын ута данса дээрэ зайн галай утаһадай орёо маягаар холбогдоод байһаниинь харагдана. Тэрэнэй тус тустаа ямар үүргэ дүүргэдэг тухай «Сибэлектромонтаж» управлениин Улаан-Үдын участогай инженер Сергей Данзанович Дымбрылов маанарта дэлгэрэнгыгээр хоорэжэ үгэнэ. Механизмуудые жолоодолго болон дохёо тэмдэг үгэлгын системэ тухай шагнажа байхада иланғаяа һонирхолтой. Тус оньһото түхеэрэлгэ ганса хүнөөр жолоодуулха. Тэрэнэй ашаар ажал хүдэлмэридэ ушардаг гэнтын аюул зайсуулагдаха, ашаа шэрэһэн конвейер агшан зуура зогсоогдохо. Инженер Сергей Данзанович Дымбрыловэй хүтэлбэри доро монтёрнууд Станислав Никифоров, Иван Носков, Владимир Якушевич гэгшэд шадамар бэрхээр хүдэлжэ байна.

Ойрын үдэрнүүдтэ бүдүүн, нариншье шэнжэ түхэлтэй олон тоото кабель утаһануудаар зайн гал гүйхэ. Ашагта малтамалнуудые шанаржуулха Харанхын фабрика 3000 киловатт хэмжээтэй зайн гал хэрэглэхэ байна.

Шулуу бутаргадаг цех бусад цехүүдтэй үргэлжэ хүдэлжэ байдаг транспортёроор холбоотой. Энэ транспортёроор жэжэ болгогдоһон ашагта малтамалнууд 110 метр утатай коридор соогуур зөөгдэжэ, реагентнэ отделени дотор болбосоруулагдаха.

Гэшхүүрээр дээшээ гаража, флотациин цех соо оробобди. Эндэ 6 томо ба бишыхан оньһото машинанууд тодхоотой. Тэрэнэй саагуур саг зуура үһанай урал халаадаг мантан түхеэрэлгэнүүд үндын харагдана. Эдэ бүгэдые хаража байхада, хүнэй ухаан бодолой гайхамшаг хүсөөр омогорхон баясаха хүсэл сэдьхэл зүрхэндэ мүндэлэн хүлгэнэ.

— Яһалахан лэ ехэ ажал хэгдээд байна гээшэ,— гэжэ Василий Гатыпов энеэбхилэн, бардам хоолойгоор мэдүүлнэ. — Трактористнууд, хүдэлмэришэд болон хабсаргагшад ёһотойл баатарлигаар ажаллажа, үльгэр жэшээтэ шэн габьяа харуулаа. Үргэн совет оронойманай хизаар бүхэнһөө эрдэм түгэс мэргэжэлтэд сугларжа, хүдэлмэриимнай ябасые түргэдхэн эршэдхээ. Барилга дээрэмнай Эхэ оронойманай 8 томо организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Ашагта малтамалнуудые болбосоруулан үйлэдбэрилхэ Харанхын предприяти баригдажа түгэсхэгдэхэ ойртоо. Мүнөө зарим тэды дутуу дунданууд усадхагдажа байна. Зайн галые ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха, хүнүүдэй байха байрын гэрнүүдые олоор бариха шухала асуудалнуудай үшөө гүйсэдөөр шиидхэгдээгүй ушарһаа предприятиин түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада үгтэнгүй орошоно.

Тон һаяар предприяти анха түрүүн хүдэлжэ эхилхэ. Кабель утаһануудаар зайн гал харайн гүйжэ, мотоорнууд түшэгэнэлдэн хүнхинэхэ, маховик мөөрнүүд эрьелдэн дошхорхо, ашагта малтамалнуудые обойтор ашаһан транспортёр цехүүдэй хоорондо зуралзажа. флюарит шухаг хубиһаа бүридэһэн концентрат үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ашагта малтамалнуудые болбосоруулан үйлэдбэрилдэг Харанхын предприяти.

А. КЛИМОВ.
Ю. МАЗУРИНАЙ фото.

Хяагтын аймаг.

ФИЗКУЛЬТУРА, СПОРТ УЛАМ ХҮГЖӨӨХЭ

КПСС-эй Буряадай обкомой бюро, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет «Физкультура ба спортые саашадань хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал хамтынгаа зүблөөн дээрэ һаяхан хаража үзэбэ. Һүүлэй үедэ физкультура ба спорт республика дотор саашадаа хүгжэжэ байна гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Спортивна организацинуудай материальна бааза бэхижүүлэгдээ, гурбан жэл соо физкультура хэгшэдэй тоо 28 мянга, разрядтай спортсменүүдэй тоо 22 мянган хүнөөр олошороо.

Гэхэтэй хамта физкультура ба спортын хэмжээн ургажа байгаа эрилтые харюусанагүй, физкультурна хүдэлөөн хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хүсэд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Спортивна организацинууд үсөөхэн гол спортсменүүдтэйгээ ажал ябуулгаар хүдэлмэреэ хизаарладаг байһан юм. Гадна залуу спортсменүүдые хүмүүжүүлхэ, тэрэшэлэн дундуур болон аха наһанай хүнүүдые физкультура, спортын хэшээлдэ хабаадуулха талаар хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Һургуулинуудта, дээдэ, тусхай дунда ба профтехническэ һургуулинуудта классһаа гадуурхи физкультурна хүдэлмэри, һурагшадай спортивна шадабариие дээшэлүүлгэ тухай ёһотой анхарал хандуулагданагүй гээд тэмдэглэгдэнэ.

Спортивна барилганууд, иланғаяа Баргажанай, Бэшүүрэй, Хориин, Хяагтын, Сэлэнгын аймагуудта дутамагаар эрхилэгдэнэ. Тиихэдэ шэлэй, судна заһабарилгын, цемент-шиферэй заводууд болон олохон леспромхозууд гэхэ мэтын томохон предприятинууд стадион ба спортивна баазануудгүй байһаар.

Худалдаа наймаанай газарнууд спортивна хэрэгсэл болон түхеэрэлгэнүүдээр спортивна организацинуудай, арад зоной эрилтые дутамагаар хангадаг байха юм.

Физкультура ба спортивна пропаганда гол түлэб спортивна мүрысөөнэй шэглэлтэйгээр үнгэргэгдэнэ. Тиихэдэ физкультура, спортын социальна удха шанар тэрэнэй хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ, тэдэнэрэй тамир бэхижүүлгэдэ ямар үүргэтэй байһан ябадал дутамагаар харуулагданаб гэжэ тогтоол дотор заагдаһан байна.

Тэрэшэлэн спортивна бүлгэм болон организацинуудай союзай республиканска соведэй хүдэлмэридэ байһан зарим тэды дутагдалнууд тэмдэглэгдэнхэй.

Физкультура, спортые хүгжөөхэ, физкультурна хүдэлөөнэй материальна бааза бэхижүүлхэ тухай олохон партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско болон ажахын организацинуудай зүгһөө анхарал оролдолгын багаар хандуулагдадаг байһан ябадал элирхэйлэгдэнэ.

КПСС-эй обкомой бюрогой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол хадаа физкультура, спортые саашадань хүгжөөхэ, совет хүнүүдэй үдэр бүхэнэй ажабайдалда нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ шухала хэмжээ абахыень Улаан-Үдын горком, райкомуудые, районой болон городуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, облпрофсовет, ВЛКСМ-эй обкомые, спортивна бүлгэм ба организацинуудай союзай республиканска соведые, партийна, ажахын болон ниитын организацинуудые уялгалба. Физкультура, спорт хадаа предприяти, колхоз, эмхи зургаан бүхэндэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, элүүрые хамгаалха, хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшадай амаралтые һайнаар үнгэргэхэ эрхэ байдал олгохо талаар шухала хэмжээ ябуулга болоно гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Мүн физкультура ба спортын бааза бэхижүүлхэ гэгдээ.

Спортивна залнуудай, стадионой барилга, аяншалгын хэрэгсэл үргэдхэхэ. Энэ хэрэгтэ колхозуудай мүнгэ һомололго, предприяти, совхоз болон организацинуудай мүнгэн зөөриин фонд ехэдхэлгые туйлаха гэгдэһэн байна.

Партийна ударидагшын трибуна

ЗАЛУУ КОММУНИСТНУУДТА—САГ ҮРГЭЛЖЫН АНХАРАЛ

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ хадаа ажалшан зоной дундаһаа эрхим хүнүүдые шэлэн абажа, өөрынгөө зэргые саг үргэлжэ бэхижүүлжэ байха ёһотой. Тиигээгүйдэ аргагүй. Партийна организациин бүридэлдэ ямар нэгэн хубилалта болоходол байдаг шуу. Зариман ондоо тээшээ гаража ошохо. Үндэр наһатай боложо, зарим нэгэнэй урданайнь охин буурантаха. Мүнөөшье манай совхозой партийна организациин хори гаран коммунистнууд пенсидэ гаранхай. Тиигэбэшье яажашье һаань туһа хүргэхэ, ниитын хэрэгтэ хабаадахые оролдожо ябадаг. Теэд залуугайхидаал гэжэ юу байхаб даа.

Тиимэһээ партиин зэргэдэ, шэнэ зониие шэлэн абаха хүдэлмэриие саг үргэлжэ ябуулжа байха ёһотой бологдоно. Энэ хэрэгтэ манай партийна организацинууд анхаралаа ходо хандуулдаг гээшэ. 1965 оной эхинһээ хойшо партиин гэшүүндэ кандидадаар 24 хүн абтаа һэн. Тэдэнэймнай диилэнхи олониинь малшад, механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд. Юрэдөө, хоёр жэл хүрэтэр стажтай партиин гэшүүд, һаянай абтаһан кандидадууд манай совхоздо бүхы коммунистнуудаймнай дүрбэнэйнь нэгэ хуби шахуу гэхэ гү, али дүшэ гаран хүн болодог.

Эдэ тоонуудые баримталан дурдаһан ушар юуб гэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ эхин организацинууд партиингаа зэргые бэхижүүлхэ талаар хүдэлмэри яһала ябуулдаг байһаниие гэршэлнэ. Энээнтэй хамта партбюронуудай, парткомой харюусалгань улам дээшэлнэ. Һүүлэй үедэ партиин зэргэдэ жагсаһан залуу хүнүүдые үзэл сурталай, политическэ мэдэрэлэй талаар хатуужаһан, ажал хүдэлмэридөө шунал абьяастай, түрүү зэргэдэ ходо ябахаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Залуу коммунистнуудаймнай олонхинь үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлдэг хүнүүд, эрдэм болон политическэ мэдэрэлэйнгээ талаар адли бэшэнүүд. Бултандань нэгэ адляар хандаха гү, али нэгэ янзын эрилтэ табижа болохогүй.

Залуу коммунистнуудые түрүү зэргэдэ жагсаахаар хүмүүжүүлхэ гээшэ ехэ удхатай хэмжээн. Ажал хүдэлмэри дээрээ жэшээ харуулха, мүрысөө үүсхэхэ, түрүү дүй дүршэл шудалха, өөрынгөө байдалда нэбтэрүүлхэ гээшэ партиин гэшүүдэй урда Уставаар табигдаһан уялга ха юм даа. Совхозойнгоо али бүхы үйлэдбэриие хүгжөөхын, хүдөө ажахын продуктнуудые улам элбэг ехээр үйлэдбэрилдэг болохын тула залуу коммунистнууд шиидхэхы участогууд дээрэ габшагай бэрхээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байдаг.

Жэшээнь, хонишон, партиин гэшүүндэ кандидат нүхэр Гарифуллина һүүлэй 3—4 жэлэй туршада жэл алгадгүй 100 эхэ хонин бүхэнһөө 100, тэрэнһээ олоорошье хурьгадые абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Энэ жэлдэ 421 хониной толгой бүриһөөнь хурьга түлжүүлээ, ехэ хонин бүриһөө 3,7 килограмм шахуу нооһо хайшалжа абаа. ВЛКСМ-эй XV съездын делегат КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Вера Жамсуева, партиин залуу гэшүүд Н. И. Иванов, Р. К. Куприянов гэгшэд мүн лэ хонишодоор хүдэлхэ зуураа, эрхим үрэ дүн туйлажа ябадаг.

Комбайнернууд нүхэд Будаев, Жигмитов, Нимаев гэгшэд һаяын коммунистнууд. Эдэнэрэйшье ажал хэрэгынь һайн. Энэ намар ургаса хуряалга дээрэ хүдэлхэ үедөө 320—410 гектарай таряа хадаһан, сохиһон. Энэ дүн хадаа ажахы дотор эгээл эрхимүүдынь шуу. Даажа абаһан техникэеэ ханалгатай һайнаар абажа, тэрэнээ ашаглаха дүршэл шадабаряа дээшэлүүлжэ ябаһанайнь гэршэ болоно. Совхоз дотор дунда зэргээр юһэ һара соо үнеэн бүриһөө 1160 килограмм һүнэй һаагдаад байхада, залуу коммунистнууд һаалишад нүхэд Галсанова, Урбазаева, Тобоева, Шангинова гэгшэд 1400 килограмм хүрэтэр һү һаанхай, уялгаяа хүсэлдүүлхэ дүтэлэнхэй байха юм. Иимэ жэшээнүүд олон. Зүгөөр эдэ хэдэн баримтанууд залуу коммунистнуудые үйлэдбэри дээрэ түрүү зэргэдэ, ажалай үльгэр жэшээ харуулан ябахаар хүмүүжүүлжэ байһаниие харуулна гэхэдэ алдуу болохогүй.

Коммунистнуудай хүмүүжэхэ талада партийна даабари ехэ һайн үүргэ дүүргэдэг. Имагтал партийна даабаряар дамжуулан, тэдэниие олониитын хүдэлмэридэ хүсэлэл оролдосотойгоор, шунал абьяастайгаар, харюусалгатайгаар хабаадуулха эрхэ нүхэсэл олгоно. Партком, партбюро бүхэн мэргэжэл шадабаринь, эрдэм мэдэрэлэйнь зэргээр партида шэнээр абтаһан нүхэдтэ даабари заатагүй үгэжэ байдаг. Тиихэдээ наһаараа залуу коммунистнуудые комсомолой дунда хүдэлгэхые оролдонобди. Комсомолой дунда партийна нүлөө үргэдхэхэ тушаа КПСС-эй XXIII съезд онсо тэмдэглээ һэмнай.

3-дахи отделениин комсомолой организациие хонишон Вера Жамсуева толгойлно. Мүн тэрэшэлэн комбайнер, партиин гэшүүндэ кандидат Дашицырен Жигмитов совхозой управлениин комсомолой организациин секретарь. Эдэнэр залуушуулые ниитын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадуулжа шадана. 3-дахи отделениин уран һайханай коллектив нютаг зондоо хүндэтэй болонхой. ВЛКСМ-эй совхозой комитедэй гэшүүн Доржи Батомункуев (4-дэхи отделениин зоотехник) партийна даабаряа харюусалгатайгаар дүүргэнэ.

Хүдөөгэй библиотекые даагша Мария Балданова Худанай үртөөгэй эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшээр, Василий Ринчиндоржиев 4-дэхи отделениин нүхэрэй сүүдэй түрүүлэгшээр гэхэ мэтэшэлэн олониитын хүдэлмэридэ шударгыгаар хам оролсожо ябадаг залуу коммунистнуудые тоолохо болоо һаа мүн лэ олон. Олонхи нүхэд партийна хүдэлмэридэ хабаадуулагдана. Партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудал бэлдэлгэһээ эхилээд, агитатор, пропагандист болон партгруппорг хүрэтэр даабари абаад, тэрэнээ һайнаар, харюусалгатайгаар дүүргэжэ ябадаг зониие бултыень дурдахын аргагүй. Гэбэшье нэгэ жэшээ хэлэе. Бахлайтын һаалиин гүүртын дэргэдэхи партийна бүлэгые нүхэр Шангинов ударидадаг юм. Эндэ бүлэгэй коммунистнуудай суглаан болзор соогоо зарлагдажа, гүүртын ажабайдалай хэрэг үйлэ зүбшэн хэлсэгдэнэ, социалис мүрысөөн үрэ дүн һайнтайгаар эмхидхэгдэнэ, ажалай журам бэхижүүлнэ. Энэ гүүртэ ганса ажахы дотороо бэшэ, харин аймаг соогоо суурхажа байдагынь мэдээжэ. Эндэхи һаалишад В. Тобоева, Л. Шангинова гэгшэд гүүртэ дээрээ уран һайханай коллектив эмхидхэнхэй, түрүүшынгээ концертые тээсгэн болоһон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэртэ зорюулһан байна.

Залуу коммунистнуудай политическэ мэдэрэлые, мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүн лэ анхарал ехээр табигдана. Тэдэнэр бултадаа политическэ һуралсалда ябана, залуу коммунистнуудай аймагай һургуулида һурана. Зариман үдэшын дунда һургуулида ябажа, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлнэ.

Гэбэшье залуу коммунистнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэ дутагдалай бии байһые арсахын аргагүй. Энээнһээ уламжалан, үнгэрһэн зундаа энэ асуудал партийна эхин организаци бүхэндэ хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Партиин зэргые бэхижүүлхэ, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ тухай асуудал энэ жэлэй сентябрьда болоһон совхозой коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ табигдаһан юм. Энэ талаар ехэ хөөрэлдөөн болоошьегүйдөө аргагүй һэн. Юуб гэхэдэ, зарим эхин организацинууд энэ хэрэгтэ һанаһанда хүрэмөөр анхаралаа табинагүй. Партийна журамшье эбдэдэг хүнүүд бии.

Жэшээнь, партиин гэшүүн Базар-Сада Дышинов КПСС-эй Уставаар тодорхойлогдоһон уялгануудые муугаар дүүргэнэ. Үнгэрхэдөө партийна суглаанда ерэдэггүй, взносоо саг соонь түлэдэггүй байха юм. 4-дэхи отделениин хонишодой бригадир Дамба Гомбоев журам муутай коммунист. Архидадаг, ажалдаа хайхарамжагүйгөөр хандадаг. Тэрэнһээл боложо, хурьга абалгаар совхоз соогоо эгээл адаһынь. Урдань партийна зэмэдэ хүртэһэн аад, тэрэнһээ ямаршье тобшолол хээгүй заңгаараа.

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие улам удхатайгаар, аша үрэ ехэтэйгээр ябуулха зорилгоор совхозой партком, партийна эхин организацинууд шэнэ хэмжээнүүдые хараалжа байна. Ноябрь һараһаа эхилжэ, совхоз дээрэмнай залуу коммунистнуудай һургуули хүдэлжэ эхилхэнь. Һуралсалай түсэб зохёогдонхой. Элидхэлшэд болон лекторнүүдээр аймагай партийна, советскэ хүтэлбэрилхы тушаалтан уригдаха байна. Тиихэдэ партиин гэшүүндэ кандидадуудтай хирэ-хирэ болоод семинар үнгэргэжэ байхаар шиидхэбэри абанхайбди. Энэ хэмжээ ябуулга хадаа партиин гэшүүндэ абтаха ябадалдань һайн бэлэдхэл болохо зэргэтэй.

Г. САНГАДИЕВ,
Хорнин аймагай Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ҮРЭ ЕХЭТЭ АЖАЛАЙ ДҮНГҮҮД

ВАРШАВА. Польшын Арадай Республикын экономикые 1966 ондо хүгжөөхэ түсэбэй гол хараанууд дүүргэгдэһэн, үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Энээн тухай үнгэрһэн юһэн һарын түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ. Жэшээлхэдэ, промышленна үйлэдбэри 7,1 процентээр нэмээ. Промышленна продукциин ургалтын процент бухэниинь 8 миллиард шахуу злотых болоно. Эды шэнээн мүнгэ зөөреэр 100 мянган хүн зонтой Новая Гутаһаа горитойшог городые барижа болохо байна бшуу.

Химическэ, машина бүтээлгын, барилгын, тэрэшэлэн хүндэ промышленностиин али бүхы талын хүгжэлтэ үргэлжэлһөөр. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор мүнөө жэлдэ хүндэ промышленность хамта дээрээ 242 миллиард злотын зүйлнүүдые бүтээжэ гаргаха байна.

Гаргадаг продукциингаа шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэл арадай ажахын бүхы һалбаринуудта болоно. Хуушарһан түхэл янзын зүйлнүүд бүтээгдэхэеэ болижо байнхай. Шэнэ технологическа онол арганууд хэрэглэгдэнэ. Промышленностиин научно-техническэ бааза үргэнөөр хүгжэжэл байһаар.

ШАХТЁРНУУДАЙ АМЖАЛТА

БУХАРЕСТ. «Лупень» гэжэ шахта жэлэй эхинһээ хойшо 18 мянга үлүүтэй тонно нүүрһэ түсэбһөө гадуур малтаа. Румынидахи эгээн томо, Жиу мүрэнэй нугадахи, бүхы нүүрһэнэй бассейнэй 1938 ондо гаргаһанай шэнээн нүүрһэ энэ шахта жэлэй турша соо малтадаг.

МОНГОЛ-БОЛГАР ХАРИЛСАА ХОЛБООН

УЛААН-БААТАР. 1967 ондо худалдаа наймаа эрхилхэ ба түлөөһэнүүд тухай протоколдо, түлөөлэгшэдые эльгээлсэхэ визигүй гурим тухай Монгол Арадай Республикын болон Болгариин Арадай Республикын правительствануудай хоорондын хэлсээндэ эндэ гар табигдаа.

ТҮҮХЭШЭДЭЙ ХАРИЛСААН

БЕЛГРАД. Октябриин революциин табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан научна конференцинүүдтэ бэлдэхэ талаар мэдээсэлнүүдые хододоо абалсажа байха тухай уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй Москвадахи институт ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе шэнжэлхэ талаар Белградай институт хоорондоо үгэеэ ойлголсоо. Эдэ конференцинүүд 1967 ондо Москвада болон Белградта үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

«Капиталай» нэгэдэхи томой хэблэн гаргагдаһаар зуун жэлэй, К. Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо (1967—68 онууд), В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойдо (1970 он) зорюулагдаһан хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ хабаадалсаха гэжэ шиидхэгдээ.

ПОЭЗИИН ҮДЭРНҮҮД ЭХИЛЭЭ

БУДАПЕШТ. Европын 17 оронһоо ерэһэн айлшадай уулзалгаар Будапештдэ поэзиин үдэрнүүд эхилээ. Мүнөө үе сагай поэзиин болон тэрэниие оршуулгын асуудалнуудые, классическа болон мүнөө үе сагай формонуудые, мүнөө үе сагай поэзидэ социальна бодото байдалые харуулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан конференци болоо. Тэрээндэ поэдүүд, шадабаритай оршуулагшад, шүүмжэлэгшэд болон түүхэшэд хабаадаһан байна. Совет поэдүүд А. Сурков, К. Симонов, С. Кирсанов болон бусад конференцидэ ерээ.

«Поэзиин универсальна, интернациональна шэнжэ» гэһэн элидхэл Венгриин мэдээжэ поэт Дьюла Ийеш хээ.

(ТАСС).

БОЛГАРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Ботевград хотодохи полупроводнигуудай заводой цехүүдэй нэгэн соо.

БТА — ТАСС-ай фото.

ЗОРИГ ТҮГЭЛДЭР ДАБХИСА

Гурбан жэлэй саала тээ электромеханическа цехэйхид коммунис ажалай коллектив гэһэн үндэр нэгэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Энэ сагай хугасаа соо цехэй ажал хүдэлмэри, ажабайдал нилээд һайжаран хубилжа, шэнэ шэнжэ түхэлтэй болобо.

«Электромашина» заводто һая ерэһэн залуушуул ёһото хүдэлмэришэд болон дэбжэжэ, хуушанай хүдэлмэришэд эрдэм түгэс мэргэжэлтэд болон ургаһан. Цех шэнэ техникын орёо оньһото түхеэрэлгэ болон машинануудаар зэбсэгжүүлэгдээ. Роторнуудые бүтээлгын технологи хубилан һайжарба. Хэрбээ урдань роторнуудые бүтээлгэдэ зэд элбэгээр хэрэглэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө алюмини үргэнөөр ашаглагдадаг болонхой. Энэ шухаг аргын үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар үнгэрһэн 9 һарын туршада 3 мянган түхэриг сэнтэй 3666 килограмм зэд арьбалагдаһан байна.

Цехэй коллектив үйлэдбэрилэгдэн гаргагдажа байһан продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха зорилгоор ашаг туһатай элдэб онол аргануудые бэдэрнэ. Тус хэрэгые бэелүүлгэдэ нилээд һайшаалтай үрэ дүнгүүд туйлагдаба. Товарна продукциин түхэриг бүхэндэ мүнөө 95 мүнгэн гаргашалагдана. Продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанай ашаар 9 һарын туршада 45 мянган түхэригэй материал болон металл арьбалагдаба. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ нилээд ехээр дээшэлбэ. Үнгэрһэн 8 һарын туршада 6 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө.

Агууехэ Октябриин ойн баярые угтуулан, заводой хүдэлмэришэд 1400 түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргахые шиидээд, мүнөө илангаяа эршэ түгэсөөр ажаллажа байна.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, гүрэнэй түсэб эрхим һайнаар дүүргэхэ хэрэгтэ цехэй уралан нарижуулагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хүдэлмэришэдые шэнэ амжалтануудта зоригжуулна. Нарижуулан оньһожоруулгын аргануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн, экономическа ашаг олзо дээшэлүүлэгдэнэ.

Уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэг ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, эд болон материалнуудые нөөсэлхэ гэһэн зорилготой. Манай уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшодой удха түгэлдэр һанамжа, дурадхалнуудай ашаар хамта дээрээ 7.700 түхэригэй металл, элдэб материал арьбалагдаһан байна. Энэ хэрэгтэ шалгархы бэрхээр хабаадалсаһан нүхэдые нэрлэхэдэ, слесарь Ф. Овчинников, цехэй начальнигай орлогшо Б. Данчинов, ахалагша мастер Л. Ковалев, мастер Ф. Брянский, гагнуурша Р. Судунова болон бусад болоно.

Коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн сагһаа электромеханическа цехэйхид хүдэлмэришэн бүхэнэйнгөө техническэ, политическэ, соёл гэгээрэлэй, юрэнхы эрдэм мэдэсые горитойхоноор дээшэлүүлээ. Найман жэлэй һургуули дүүргээгүй хүнүүдые хургаа даран тооломоор. Эхэнхи зон энэ шатые үни дабажа гаранхай. Мастернууд болон технологууд баран техническэ гү, али дээдэ эрдэмтэй болонхой. Мүнөө үедэ 14 хүн дээдэ һургуулинуудта, 30 хүн училищи болон техникумүүдтэ, 15 хүн хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулинуудта, бусад хүдэлмэришэд техминимумай хэшээлнүүд, политическэ ба экономическа кружогуудта һуралсажа байнхай. Цехэй коллективэй эрдэм мэргэжэлээ һайжаруулхын түлөө шангаар оролдоһоной ашаар үйлэдбэридэ шэнэ техникын туйлалтанууд үргэноор нэбтэрүүлэгдэжэ, ажалай бүтээсэ нилээд ехээр дээшэлһэн, үйлэдбэрилэгдэн гаргагдадаг продукциин шанар хубилан һайжарна.

Ажалай журам, ниитын ажаһуудалай ёһо гуримуудые бүдүүлигээр эбдэдэг ушартай цехэй хүдэлмэришэд эбсэшэгүй тэмсэл ябуулна. Хүдэлмэриһөө хулжаха, архи ууха, хулигантаха, голодоһотой продукци гаргаха ябадалнууд ханын газетэнүүд, сатирын хуудаһануудта шүүмжэлэгдэжэ, гэмтэ хүнүүд профсоюзай суглаан болон нүхэрэй сүүд дээрэ үнэн сэхээр хэһээгдэнэ. Үнгэрһэн 9 һарын туршада ажалай журам, ниитын ажаһуудалай ёһо гуримуудые эбдэһэн 14 ушар нүхэдэй сүүд дээрэ табигдажа, гэмтэ хүнүүд тус тустаа зохихо хэһээлтэдэ хүртэһэн. Гэмтэ хүнүүд барандаа шахуу архи ууһанһаа боложо, ниитын журам эбдэхэ түйлда хүрөө гэжэ элирүүлэгдэбэ. Иимэ бүдүүлиг ааша гаргагшадые нэрлэбэл: шэрдэгшэ Шестов, слесарьнууд Милюшин, Кокорин, Аверин, хүдэлмэришэн Г. Кузнецова, токарь В. Золотовский болон бусад. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри цех дотор үргэнөөр ябуулһанай ашаар мүнөө хүдэлмэришэдэй журам һайжаруулагдаа.

Социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ гэһэн ВЦСПС-эй Президиумэй тогтоолые цехэй коллектив халуунаар угтан абанхай. Бригада, мастерска участок бүхэн, коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргые зүүжэ ябагшад тус шиидхэбэриие гүнзэгыгөөр шудалжа, арга боломжонуудаа хаража үзэһэн.

Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэ зэргэдэ бригадаараа хүртэхын түлөө үүсхэл нүхэр Мирошниковой даадаг бригада гаргаба. Энэ үүсхэл завод дотор үргэнөөр дэмжэгдээ.

Мирошниковой бригадынхидай абаһан социалис уялганууд соо иигэжэ хэлэгдэнэ: нэгэдэхеэр, гансал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилхэ; хоёрдохёор, үйлэдбэреэ научна ёһоор эмхидхэжэ, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, хүдэлмэришэн бүхэнэй эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, ажалай бүтээсые 3 процентээр ехэдхэхэ.

Үнгэрһэн 9 һарын хугасаа соо Иван Мирошниковой бригадынхид ажалайнгаа бүтээсые 10 процентээр дээшэлүүлжэ, ондоо бригаднуудта эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулба. Консульно кранай орондо кран-балка хэрэглэгдэдэг боложо, бүтээгдэһэн электродвигательнүүд, детальнууд ба агрегадууд түргөөр зөөгдэнэ. Бригадын ажалладаг участогай талмай дээрэхи түхеэрэлгэнүүд техническэ эстетикын ёһо гуримаар шэрдэгдэнэ, сэбэр һаруул болгогдоно.

Бригадын гэшүүд аятай зохидоор ажаллахынгаа хажуугаар, барандаа һуралсалай хэшээлнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр залуу хүдэлмэришэдые бодото ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Энээн тушаа социалис уялганууд соонь дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнхэй.

Мирошниковой бригадын үүсхэл цехэй хамтын суглаан дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ, баранай зүгһөө һайшаалда хүртэбэ. Тэлэнэй жэшээгээр мүнөө заводой олонхи коммунис ажалай бригаданууд тус тустаа шэнэ ёһоор мүрысөө эмхидхэхэ зорилгоор социалис уялгануудые баталан абажа эхилэнхэй.

Эдэ уялгануудай гол удхань юуб гэхэдэ, коммунис ажалай ударник бүхэн залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлэн залажа, үндэр мэргэжэлтэй болгохын түлөө, Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн баярай алдар нэрэдэ бригада бүхэнэй хүртэхын түлөө зориг түгэсөөр тэмсэхэ ёһотой болоно.

Н. ДЕМИН,
«Электромашина» заводой электромеханическа цехэй парторганизациин секретарииин орлогшо.

ХОРИН ЖЭЛДЭ

Ажал хүдэлмэриин онол арга тухай хөөрэлдөөнэй болоходо:

— Манай Ламажапһаал һурагты, тэрэл мэдэхэ байха. Бүхы юумэндэ абьяастай бэрхэ хүн шуу,—гээд нютагаархидынь хэлсэдэг.

Зүб даа, Ламажап Кынзыгеевич Сангадиевай баян дүй дүршэлһөөнь һургаал абаһан олохон залуу үетэн ажалдаа шалгаржа, Баргажан нютагаараа суута гараһан байха. Энэмнай хорин жэл таһалгаряагүй хонишоноор ажаллажа ябана. Энээхэн хугасаа соо хэды олон хони хурьгадые түлжүүлжэ, ажахынгаа оло мянган һүрэгтэ табяа гээшэб. Тоолохо болоо һаа, тоо томшогүй олон.

Мүнөө энэ суута хонишомнай 566 толгой хони харууһална. Байгша ондо 100 хонин бүриһөө 104 хурьга түлжүүлжэ тушааһан. Хонин бүриһөө 4 килограмм 700 грамм нооһо хайшалжа, аймаг соогоо түрүү зэргэдэ гараһан.

Хонидынь тобир тарганууд. Мүнөө жэлэй үбэлжэлгые ямаршьегүй дабажа гарахаар. Үбһэ тэжээлээ сүм бэлэдхэжэ, хашаа хорёо соогоо зөөжэ асаранхай. Хонинойнгоо байрые һайса дулаалжа, бэлэн болгонхой. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ ямарханшье хүйтэнһөө айхаар бэшэ даа. XXII партс'ездын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон Ламажап Сангадиев үбэлжэлгэдөө түгэс бэлэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. К. Сангадиев.
А. ШИГАЕВАЙ фототекст.

һайн хүн тухай хөөрөөн

АРАЛ ДУНГЫДАА АЛДАРТАЙ

Бага-Хүдэри, Дунгы, Алцагадааршье ябагдаа, ошоһон лэ газарта Петр Ионтьевич Протасов тухай һайн һайхан үгэнүүд дуулдаба.

— Манай Петр Ионтьевич ёһотойл хүтэлбэрилэгшэ гээшэ. Ударидагша хүн гээшэмнай иимэл байха ёһотой. Ажал хүдэлмэреэ арбан хургандаал адли мэдэхэһээ гадна, хүнэй һанаа бодолые хуу таажа мэдээд байдаг. Хубиин хэрэг, гэр бүлын байдалаар һонирхожо, шадаха соогоо туһа хүргэжэ байдаг. Хүдөө ажахые дүрбэн тэгшэ мэдэхэ хүн гээшэл даа,—гээд совхозой зоотехник Владимир Балсанов энэ хүнэй ажалай шэнжые дууһыень шахуу хөөрэжэрхинэ.

Урдынгаа танил тухай иимэ һайхан үгэнүүдые дуулажа байхада зохид байгаа һэн. Мүнөө Петр Ионтьевичтай уулзаад хөөрэлдэжэ байнаб. Үнеэхил һонор хурса, хөөрүү зандаа. Сэнхир хүхэхэн нюдэниинь ялалзан байхадаа хүнэй зүрхэ сэдьхэл нэбтэ хаража байһандал үзэгдэнэ.

Хэдэн жэлэй туршада энэ нүхэрнай Хүдэриин совхозой 4-дэхи отделениин эрхилэгшээр ажаллана. Адагай һүүлдэ шэргүүсэлдэжэ ябадаг тус отделени түрүү зэргэдэ гаранхай. Отделениин коллектив хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө алишье талаарнь амжалтатайгаар бэелүүлээ. Дүнгын фермыешье абаад үзэе. Һү һаалгаар 9 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Тиихэдэ дүнгынхид энэ жэлдэ ниитынгээ малда бардам хүрөөд, үшөө үлэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаа. Отделениингээ бүхы сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 34—35 центнер үбһэ хуряагаа. Энээн тухай бүхы республикын ажалшад мэдэхэ байха. Урдань үзэгдөөгүй шэниисын баян ургаса абаһан. Эдэ бүхы амжалта юрэнхыдөө хүдэлмэришэдөө зүбөөр хубаарилан табижа, һайнаар эмхидхэһэнһээ дулдыдаа ха юм. Одоол эндэ эрхилэгшын хубита ехэхэн гэжэ мэдэе.

Петр Ионтьевич ажахыгаа хүгжөөхын тула бүхы мэргэжэл шадабаряа бултыень элсүүлнэ. Тэрэнэй хүдэлмэри үглөөнэй ... часһаа эхилнэ. Үдэшэ орой болотор отделениингээ олохон гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябаад лэ ерэһэн байдаг. Миин ябууд, хооһон үгөөр шашаад, энэ тэрэ юумэ найдуулаад ябадаггүй, харин бодото ажалаараа, үнэн һайхан заабаряараа, һургаалаараа туһалдагыень хэншье арсадаггүй, үнэн зүрхэнһөө һайхашаан ябадаг. Тиимэл хадаа Ара Дунгыдаа алдартай ябана.

РСФСР-эй, Бурядай АССР-ай Президиумэй Хүндэлэлэй хэдэн грамотаар миинтэ шагнагдаагүй ёһотой. Ажалша бэрхэ хүнүүдэй алдар соло хаа хаанагүй жагуу дали урган ниидэн ябадаг. Тэдэнэй нэгэн Петр Протасов гээшэ.

— Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхоз, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз ажалшад Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, бүхы республика соогоо социалис мүрысөө үүсхэбэ. Энэнь ехэ һайшаалтай. Бидэншье энэ ехэ үдэрые ажалай ехэ бэлэгүүдээр угтахын түлөө отделени соогоо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байнабди. Хүсэлэй байгаал хада амжалта туйлагдахал ёһотой. Отделениингээ түсэб бүхы талаарнь Советскэ Конституциин үдэр хүрэтэр сүм дүүргэхэбди,— гээд Петр Ионтьевич омог дорюунаар хөөрэнэ.

Үнинэй коммунист нүхэр Протасов хэлэхынгээ, хэхынгээ урда тээ нягтаар тооложо, боломжолжо үзэдэг заншалтай. Иимэ үнэн сэхэ, шударгы сэдьхэлтэй хүтэлбэрилэгшэдтэ ямарханшье сагта найдахаар.

Хүхюутэй зугаатай, холодоо түрүү зэргэдэ ябахыетнай хүсэе, Петр Ионтьевич!

Р. ЦЫДЫПОВ.
Хүдэри-Хяагта.

Локомотивуудай Улаан-Үдын депогой автоматна болон экспериментальна цехүүдэй уралан нарижуулагшад тепловоз, электровозуудай автотормозуудые шалган туршалгын тусхай стенд һаяхан зохёон тодхобо. Энэ оньһожоруулагдаһан түхеэрэлгэ мүнөө ашаглалгада үгтэхэеэ байна. Зураг дээрэ: стенд зохёоһон авторнуудай нэгэн В. П. Павлуцкий хабсаргагдаһан приборнуудые шалгажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Б. Б. ЯМПИЛОВ.

ЗАЛИРШАГҮЙ ОЮУН БЭЛИГ

КОМПОЗИТОР Бау Базарович Ямпиловай оюун бэлигэй намтар Буряадай профессиональна хүгжэмэй түүхэтэй таһаршагүй холбоотой. Тэрэнэй найруулһан зохёолнуудынь уран һайханай бүлгэмэйхидэй, Буряадай дуу, хатарай ансамблиин, оперо болон баледэй театрай, радио болон телевидениин концертнэ программануудта гол һуури эзэлэн, түрэл арадайнгаа зохёолнэйнь шэмэг, сээжын баяр болон зэдэлжэ байдаг.

Бау Ямпилов Хэжэнгэ нютагта 1916 ондо түрөө һэн. Үшөө үхибүүн ябахадаа буурал сагаан үбгэд хүгшэдэй, эхэ эсэгэнэрэйнгээ дуулаһан дуунуудые шадал зэргээрээ дуулажа, хоолойгоо туршадаг байһан. Талын дунда гансаардаһан хорьшон хүбүүхэнэй досоо энэ дуунуудайнь аялга баяр түрүүлэн, хахасашагүй хани нүхэрынь бологшо һэн. Хэжэнгэ нютагтаа долоон класс дүүргээд, Улаан-Үдын искусствын техникумдэ оробо. Эндэ скрипкэ дээрэ наадажа һурахынгаа хажуугаар поэт Цыден Галсановай үгэ дээрэ «Бурят-Монгол» гэжэ түрүүшынгээ дуу бэшэһэн. Тиигээд 1937 ондо Свердловско консерваторидо абтаад, профессор Фроловой хүтэлбэри доро һуража эхилбэ.

Богонихон сагай хугасаа соо тэндэ һуража байхадаа оркестрэй наадаха «Малшадай хатар», «Ёохор», «Уянгата аялга» гэжэ зохёолнуудые бэшэһэн юм. Һүүлээрнь, 1940 ондо Москвада үнгэргэгдэһэн Буряадай искусство болон литературын түрүүшын декадада «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драма үнэр сэгнэлтэдэ хүртөө һэн. Энэ драмын гурбадахи үйлын хүгжэм болон хатар, хоор, дуунуудые тэрэ үедэ студент ябаһан Ямпилов зохёоһон байха юм.

Дайнай шэрүүн жэлнүүдтэ Бау Ямпилов саперно ротын командир Ленинград шадар алба хээ һэн. Баатар хүбүүдэйнгээ дайгаа даража, даагаа һүүлдэжэ ерэхэдэ, иалтын магтаал болгон «Ленинград», «Москва хото», «Мэргэн зуушан» гэһэн хүгжэмтэ драма, симфоническа поэмэ гэжэ зохёолнуудые найруулаа бэлэй.

Табяад онуудаар буряад арадай зугаад гаран дуу суглуулжа найруулан зохёобо. Бау Ямпиловай найруулан шэмэглэһэн «Хэжэнгын юл», «Хүрин хээр» гэжэ буряад арадай дуунуудые мүнөө дуулаагүй, мэдэхэгүй хүн үгы гэхэдэ алдуу болохогүй.

Энэ үедэ авторшье оло олон шэнэ дуунуудые бэшэһэн байна. Гунга Чимитовэй үгэ дээрэ «Харгы зам», Хоца Намсараевай үгөөр «Хани барисаан» тухай дуун, Цырен-Базар Бадмаевай үгэ дээрэ «Санжидмаа», Чимит-Рыгзен Намжилов Цыден Галсанов хоёрой үгэдэ «Залуу наһан» гэхэ мэтэ дуунууд болоно.

Бау Ямпиловай бүхы зохёолнуудайнь дунда симфоническа найруулгануудынь гол һуури эзэлдэг. Жэшээлхэдэ, «Сэсэглэн байгаа нютагнай» гэжэ нэрэтэй симфоническа сюитэ, «Доржо Банзаровай дурасхаалда» гэһэн эпическэ поэмэ, «Һайндэрэй увертюрэ», симфоническа зураглалнууд, хатарнууд болоно.

«Сэсэглэн байгаа нютагнай» гэжэ сюитэ Бау Ямпилов түрэл Буряадайнгаа гушан жэлэй ойн баярта зорюулһан байна. Энэ дүрбэн хубиһаа бүридэнэ. Түрүүшынь хуби «Үүр сайлга» гэжэ нэрэтэй юм. Тиимэһээ нэгэдэхи хубиинь хүгжэм гэгээн һайхан тунгалаг үглөөнэй аргаахан эхилжэ байһые этигэмээр, дура татамаар харуулжа шадана. Түрүүшээр үглөөнэй һэрюухэн агаарые скрипкэ, гобой, флейтэ гэжэ инструментнүүд арюухан аялгаараа зураглана. Тиигээр уданшьегүй оркестр соохи бусад инструментнүүд наадажа, аялга хүгжэм бүри шангадан, түрэл Буряад ороной нарата үдэрэй мандан ерэһые магтан дуулажа эхилнэ. Хоёрдохи хубинь «Эдир наһан» гэжэ нэрэтэй. Совет залуу үетэнэй булаг шэнги бурьялан гаража байдаг эршэ зоригые композитор харуулна. Гурбадахи хубинь «Саяан уула» гэжэ нэрэтэй. Буряад дайдын үзэсхэлэн гоё байгаалиие, Байгал далайгаа, саһата үндэр Саяан уулаяа, үргэн дайдаяа хоолойн һайханаар марган дуулана. Тиимэһээ энэ хубиинь хүгжэмые шагнахада, үнэхөөрөөшье хүнэй үнэншэмөөр: ой тайга, сэлмэг огторгой, булжамуур шубуунай жэргээн гэхэ мэтэнүүд шэхэндэ элеэр дуулдадаг байха юм. Дүрбэдэхи хубинь «Баяр ёһололой дуун» гэжэ нэрэтэй. Композитор эндэ Буряад арадайнгаа урагшаа коммунизм тээшэ хурдан түргэнөөр, жэгдэхэн жагсаалаар зэргэ алхалан ябаһые харуулна. Энэ хубиин гол темэнь «Ленин—партияа магтанабди» гэһэн арадай дуунай аялга болоно. Магтаал соло дуудан, маршын аялга доро алхасаяа ниилүүлэн ябаһан арад зоной һүртэ хүсэн улам хүсэтэйгөөр зэдэлһээр энэ хүгжэмтэ зохёолыень түгэсхэнэ.

Симфоническа оркестрэй гүйсэдхэхөөр бэшэгдэһэн, композиторай хоёрдохи томо зохёолынь табан хубиһаа бүридэһэн «Буряад хатарай симфоническа сюитэ» болоно. Энэ уран бүтээл соогоо мүн лэ буряад арадайнгаа зол жаргалта байдал, ерээдүйн һаруул һайханиие магтан дуулана.

Доржо Банзаровай дурасхаалда зорюулагдаһан «Эпическэ поэмэнь» гүнзэгы удха найруулгаараа бэшэ зохёолнуудһаа илгардаг. Энэ зохёол хадаа Буряадай түрүүшын эрдэмтын түрэһөөр зуун жэлэй ойдо зорюулагдаһан.

Композиторай камерно-инструментальна хүгжэмүүдэйнь дундаһаа скрипкэ болон фортепиано дээрэ наадахаар зохёогдоһон «Поэмэнь» онсо найруулгатай. Эндэ буряад арадай урданай «Эрбэд соохор» гэжэ эхэнэрэй дуунай аялга хүсэтэйгөөр зэдэлнэ. Баяд ноёдой зарса, алта мүнгэнэй андалдаан болоожо ябаһан эхэнэр хүнэй хуби заяан мүнөө Совет үедэ ямараар хубилааб гэжэ энэ хүгжэмтэ зохёол соогоо композитор зураглана.

1956 онһоо эхилжэ Бау Ямпилов театральна хүгжэмөөр илангаяа һонирхон, энэ хэрэгтээ шуналтайгаар бэеэ зэһэжэ ороо. Юуб гэхэдэ, композитор тиимэ томонууд хүгжэмтэ зохёолнуудые найруулха дүршэл шадабаритай болоод байгаа бшуу. Тэрэ жэлдэ Абида Арсалановай либреттээр «Булагай эхиндэ» гэжэ оперо бэшэбэ. Хоёрдохи ехэ хүгжэмтэ зохёол гэхэдэ, «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ балет болоно. Тэрэниие ород композитор Лев Книппертэй бэшэһэн юм. Энэ балет Буряадай оперо, баледэй театрта табигдахаһаа гадна, Совет ороной оло олон оперно театрай ендэр дээрэ харуулагдажа байдаг.

Һаяын жэлнүүдтэ композитор симфоническа оркестрэй наадахаар «Романтическа поэмэ», мүн бэшэшье симфоническа найруулгануудые бэшэһэн байна. Гэхэтэй хамта жэл бүри шэнэ шэнэ дуунуудые зохёон, олон түмэнөө баясуулжа байдаг.

Мүн Ц. Шагжинай либреттээр «Будамшуу» гэжэ хүгжэмтэ комеди бэшээ. Энэ зохёолынь Буряадай оперо болон баледэй театрта табигдажа, олон харагшадые һонирхуулһан байха юм. Удхань хэндэшье мэдээжэ. Урданһаа хойшо буряад зоной дунда хэлсэгдэдэг шуран бэрхэ, һүбэлгэн ухаатай, шог зугаатай Будамшуу хүбүүн тухай зураглагдана.

Бау Ямпилов хамта дээрээ гурбан зуугаад шахуу хүгжэмтэ зохёолнуудые бэшэһэн байна. Тэдэнэй тоодо хүгжэмэй бүхы жанрнууд оролсоно: оперо, хүгжэмтэ комеди, балет, оратори, кантата, симфоническа сюитэ, камерно-инструментальна пьесэнүүд, романс болон дуунууд.

Һаяхан Бау Ямпилов үхибүүдтэ зорюулан, фортепиано дээрэ наадаха сюитэ бэшэбэ. Энэ зохёолынь зургаан хубиһаа бүридэһэн, үхибүүдэй ажабайдал, амаралта, сэнгэлтыень тон тодоор зураглана.

Композиторай һаяхан бэшэһэн «Тангариг» гэжэ балетнэ зохёолынь тэрэнэй таби наһанайнь буурашагүй бэлиг шадабариие үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ. Гадна композитор «Мэеэрхэлдэгшэд» гэжэ оперо мүнөө бэшэжэ байнхай. Энэ зохёолоо автор Совет засагай табин жэлэй ойдо зорюулха юм.

Бау Базарович Ямпилов дуу, хүгжэм бэшэхынгээ хажуугаар, арба гаран жэлэй туршада Буряадай композиторнуудай Союзай правлениин түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ, Буряадай профессиональна хүгжэмэй ургалтада хубитаяа оруулна. Бау Базарович Ямпиловай ажалынь үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. 1955 ондо РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Бау Ямпиловай таби наһанайнь һайндэртэй дашарамдуулан, хододоо залуу, эршэ түгэлдэр, урма зоригтой ябахыень буряад зантшалаар юрөөе!

Д. САМБОЦЫРЕНОВ,
Буряадай радиогой хүгжэмэй редактор.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Уулзалгань эхилээ

ДЕЛИ, октябриин 21. (ТАСС). Эндэ мүнөөдэр президентын ордон соо Югославиин президент Иосип Броз Тито, ОАР-ай президент Гамаль Абдель Насер, Индиин премьер-министр Индира Ганди гэгшэдэй гурбан талын уулзалга эхилбэ.

„Гаража тонилог лэ..."

САНТЬЯГО. (ТАСС). «Амгалан байдалай корпус» гэдэгэй шпионууд эндэһээ гаража тонилог лэ. Тэдээндэ 72 часай болзор үгэнэбди» гэһэн эрилтэ Чилиин Консепсьон хотын университедэй студентнэр энэ дээдэ һургуулиин соведэй урда табиба. Бидэнэй эрилтые хүтэлбэрилэгшэдэй хангаагүй һаань, «американска шпионуудые университедһээ өөһэдөө намнахабди» гэжэ эндэхи студентнэр суглаан дээрээ мэдүүлбэ.

«Амгалан байдалай корпус» гэдэгэй олон гэшүүд Чилиин экономикын элдэб һалбаринуудта, һургуулинуудта хүдэлмэри ябуулха зорилготойгоор США-һаа ерэһэн байгаа.

„Люфтваффе" атомна дайнда бэлдэнэ

БОНН, октябриин 21. (ТАСС). Абяанһаа түргэн ниидэдэг «Старфайтер» гэжэ реактивна истребитель-бомбардировщигу у д т а й Баруун Германиин ВВС-эй эскадрилинууд «атомна дайнай үедэ» сэрэгэй ябуулга хэхээр бэлдэхэ зорилготой.

«Люфтваффе» гэдэгэй самолёдууд «дайшалхы бэлэдхэл хэхэ» зорилгоор Франциин агаарай дайдада һуралсалай ниидэлгэнүүдые хэнэ, Бельгиин ба Голландиин агаарай дайда соо һуралсалай ниидэлгэ хэдэг болохоор «түсэблэжэ байнхай» гэжэ генерал Штейнгоф мэдүүлбэ.

Бэлэг һанаха арганьгүй...

ВАШИНГТОН, октябриин 21. (ТАСС). Американ солдадуудта зорюулжа, Урда Вьетнам худар бэлэгүүдые эльгээлгэ болюулха гэһэн захиралта США-гай ВВС-эй командованиин зүгһөө гаргагдаа. АП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамдахи дайнда зорюулагдаһан сэрэгэй материалнуудые зөөжэ, агаарай замай тухагүй болоһон дээрэһээ иимэ шиидхэбэри гаргагдаа юм ха. Тэрэ захиралтын ёһоор, Урда Вьетнамда байһан американ солдадууд энэ жэлдэшье рождественскэ заншалта бэлэгүүдые абахаяа болибо.

ЛАОСТОХИ СЭРЭГЭЙ УРБАЛТА ТУХАЙ

ЛОНДОН, октябриин 21. (ТАСС). Лаосой агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй командалагша генерал Тхао Ма гэгшэ Саваннакетдэ сэрэгэй урбалта хээ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Бангкогһоо мэдээсэбэ.

Генерал Ма гэгшын самолёдууд үсэгэлдэр үглөөгүүр Вьентьянай сэрэгэй, граждан байрануудые, Лаосой ниислэлэй урда захадахи Чинамогой сэрэгэй лагериие бомбодоо. Ниислэл хото дээрэ үймөөшэдэй сэрэгэй самолёдуудай, Суванна Фумын правительствада үнэн талын самолёдуудай хоорондо агаарай байлдаан болоо.

Буһалгаашад Лаосой зэбсэгтэ хүсэнэй командалагша генерал Оан Ратикон гэгшые барижа хаагаа гээд мэдээсэгдэнэ.

Бангкок Вьентьян хоёрой хоорондохи агаарай харилсаа холбоон таһалагдаа.

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 21. (ТАСС). Лаосой хан засагта правительство эндэхи байдалые хиналта дороо абаад, түбшэн байхые уряалжа, арад зондоо хандаба гэжэ Вьентьянай правительственна радиостанциин дамжуулга дотор хэлэгдэнэ.

Мүн АП агентствын корреспондентын Бангкогһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, бүхы тушаалтадай, тэрэ тоодо зэбсэгтэ хүсэнэй ба полициин хүдэлмэрилэгшэдэй албан уялгануудаа гүйсэдхэжэ эхилхыень тэрэ коммюнике дотороо уряалба.

Лаостохи сэрэгэй урбалта мүнөөдэр, Лаосой премьер-министр, хан хүбүүн Суванна Фумын үгы байхадань болоо. Баруун оронуудай корреспондентнэр Лаостохи байдалые шэнжэлхэ зуураа, генералнуудай хоорондо арсалдаанай ходо гарадагһаа уламжалан иимэ юумэ болоо гэжэ бэшэнэ.

СУВАННА ФУМЫН МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ, октябриин 21. (ТАСС). Лаосой премьер-министр, хан хүбүүн Суванна Фума Лаосто сэрэгэй урбалтын болоһон тухай мэдээсэл абаад байхадаа, журналистнуудта иигэжэ мэдүүлбэ: би «тэндэ юунэй болоһые хүсэд мэдэнэгүйб», зүгөөр «тиимэ урбалта боложо магад».

Неделиин турша соо Нью-Йоркоор ябаһанаа үсэгэлдэр Париж ерэһэн хан хүбүүн Суванна Фумын хэлэһэнэй ёһоор, Лаосой ВВС-эй командалагша генерал Тхао Ма ба штабай хоорондо атаа мэеэ буляалдалга урбалтын шалтагаан болоһон байжа магад. Ниислэл хотые бэшэ, харин штабай байдаг Чинамогой сэрэгэй лагериие бомбодоһон байгаа ёһотой гэжэ премьер-министр нэмээн ажаглаба.

Эндэ элитэ болоһоной ёһоор, хан хүбүүн Суванна Фума энэ дары Парижһаа Вьентьян ниидэжэ ошохо һанаатай.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 21. ТАСС-ай корр. С. Лосев, Ю. Романцов иигэжэ дамжуулба:

Сириин зүгһөө «эзэрхэг түримхэй ябуулганууд хэгдэнэ» гэһэн Израилиин гомдолые хаража үзэхын тула үсэгэлдэр Аюулгүйн Совет дахинаа сугларба. Энэ асуудал недели үлүүтэйн урда тээ Англиин эрилтээр Соведэй зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаһан, хэдэн дахин зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Соведэй заседани Израилиин эзэрхэг түримхэй һанаашалгые, арадань байгаад тухирдаг баруун оронуудай ябуулгые эрид буруушаагаа.

«Сириин эзэрхэг түримхэй ябуулга» тухай энэ асуудал Сириин хилэ дээрэ Израилиин хэдэг хорото ябуулгаһаа һамааруулха зорилгоор зорюута табигдаа гэжэ Соведэй заседанинууд дээрэ араб оронуудай, социалис ба бусад африкан оронуудай түлөөлэгшэд тэмдэглээ.

Сири тушаа дахин заналта хэһэн Израилиин делегадта харюу үгэхэ зуураа, ОАР-ай түлөөлэгшэ Мохаммед эль-Куни иигэжэ онсолон тэмдэглэбэ: Араб оронуудай һаналаа нэгэдэнхэй байһые Израиль хэрэгсээнэгүй. Өөрынгөө территориие, сүлөөтэ байдалые хамгаалхадаа Сири гансаардахагүй.

Аюулгүйн Совет энэ асуудалые удаадахи неделидэ зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлхэ.

Австралиин хүн зоной тоо

КАНБЕРРЭ. (ТАСС). Энэ оной июниин 30-да Австралида үнгэргэгдэһэн бүридхэлэй ёһоор, ороной зоной тоо 11.544.691 хүн болоһон байна. Тэрэнэй 5.812.302-ынь эрэшүүл, 5.732.389-нь эхэнэрнүүд болоно.

Хүдөө ажахы Йеменэй экономикын үндэһэн һалбари болоно. Тиигэбэшье энэнь дэлхэй дээрэхи эгээн гээгдэнги гэжэ тоологдодог. Йеменэй кофе хаа хаанагүй суурхадаг, эндэ дуруу (шара будаагай түхэлтэй), кукуруза ехээр ургуулагдадаг. Адууһа малаар, илангаяа жэжэ малаар угаа олон байһан дээрэһээ һүрэг ехэ арһа ондоо оронуудта абаашажа худалдана. Эдэ бүгэдэнь имагтал гараар, бар хүсөөр бүтээгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ороной хадалиг райондо таряа сохижо байна.
ТАСС-ай фотохронико.

Зэбүүрхэлэй жагсаалаар угтаба

КАНБЕРРЭ, октябриин 21. (ТАСС). Шэнэ Зеландиһаа мүнөөдэр Канберрэдэ ерэһэн США-гай президент Джонсониие угталга Веллингтон худар үдэшэһэн шэнжэтэй байба. Эндэ, Америкын президентын бууһан гостиницын байшангай дэргэдэ Вьетнамда эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгые зэбүүрхэн буруушааһан плакадуудые баринхай хэдэн зуун демонстрантнууд суглараа.

Иигэжэ угтабал даа!

ЛОНДОН, октябриин 21. (ТАСС). США-гай президент Л. Джонсон мүнөөдэр Мельбурнда ерээ. Президентын ябаха бүхы замдахи гэрнүүдэй хананудта томо үзэгүүдээр иигэжэ бэшэгдэнхэй байба — «Линдон Джонсон, эндэһээ тонил!», «США — эзэрхэг түримхэй орон!» гэхэ мэтэ.

Мельбурнда Джонсоной ошоходонь иимэ «халуунаар» угтаа гэбэл: президентын һуужа ябаһан лимузин машина худар муухай шэрэ будагтай баллонуудые шэдэбэ. Иимээр угтагдаһан Джонсон демонстрантнуудтай дайралдахагүй гэжэ оролдон, гостиницын арын үүдээрнь ороходо баатай болоо.

Полициин сагдаанар хэдэн хүниие барижа хааба.

Бразилиин президентын захиралта

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРЭ, октябриин 21. (ТАСС). Национальна конгрессые нэгэ һараар тараабаб гэжэ Бразилиин президент Кастелло Бранко үсэгэлдэр соносхоо. Эсэргүү талын хэдэн түлөөлэгшэдэй депутат мандадые хаһаха гэһэн шиидхэбэриинь конгрессэй буруушааһанай һүүлээр президент иимэ хэмжээ абаба.

Конгрессэй хоёр палатын хүтэлбэрилэгшэд энэ шиидхэбэриинь мэдэрхээ арсаа. Шиидхэбэринь конгрессээр һайшаагдаагүй байгаа гэһэн шалтагаан дурдаба. Минии шиидхэбэри заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой, зүбшэн хэлсэгдэхэ зэргэгүй гэжэ Кастелло Бранко мэдүүлнэ.

Коста-Рикын президентын шиидхэбэри

САН-ХОСЕ, октябриин 21. (ТАСС). Буэнос-Айреста зарлагдаһан Латиин Америкын оронуудай сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөндэ делегаци эльгээхэгүй гэһэн правительствынгаа шиидхэбэриие Коста-Рикын президент Фернандес Трехос батална.

Тус шиидхэбэриие тайлбарилан, «Насьон» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Сэрэгэй дээдэ тушаал зэргэтэдэй уригдаһан энэ зүблөөндэ США-гай армиин делегадууд хабаадана. Латиин Америкын бүхы оронууд делегацинуудаа, зариманиинь олон хүнүүдые эльгээһэн байна. Коста-Рикэ гансаараан лэ хархис сэрэгшэдэй энэ суглаанда хабаадахаяа арсаба.

Сэрэгэй асуудалнууд Коста-Рикые һонирхуулнагүй, энэ орон эб найрамдалта политика баримталдаг, гүрэнэйнь байгууламжа граждан шэнжэтэй юм, армишье байхагүй гэжэ харуулхые Коста-Рикэ хүсэнэ.

Энэ жэлдэ промышленностиин, энергетикэ болон транспортын бүхы һалбаринуудай барилгада 62 мянган хүбүүд, басагад хүдэлмэрилхэ юм. Тэдэ барилгануудай аһан томонуудынь хаана бодоноб? «Залуу коммунист» журналда толилогдохо статья энэ асуудалда харюу үгэнэ.

КОМСОМОЛОЙ БАРИЛГАНУУД ОЛОШОРНО

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬДО — комсомолшуудай 8 барилга бодожо байнхай. Модые химическэ, механическа аргаар болбосоруулха асари томо предприяти — Братскын ой модоной промышленностиин комплекс баригдана. Сибириин энэ ехэ предприяти Эхэ орондоо хэдэн зуугаад мянган тонно целлюлозо, картон, тэжээлэй дрожжо үгэхэ юм. Хажуудань алюминиин завод бодхоогдожо байна. Энээнэй түрүүшынь цехүүд мүнөө жэл ашаглалгада орохо.

1966 оной эхеэр Абакан—Тайшет гэжэ түмэр замаар поезднууд ябажа эхилһэн. Хэсүү шэрүүн байдалда, бүтүү хүбшые, бур намагые һэтэлэн, энэ түмэр зам табиһан түүхэтэй. Мүнөө Хребтовая—Усть-Илимэй хоорондо 215 километр ута хүбшэ тайгын түмэр замай барилга хэгдэжэ байна. Сибириин гол түмэр зам Усть-Илимэй ГЭС-тэй холбогдохо юм. Хребтовая—Усть-Илимэй түмэр зам энэ табан жэл соо баригдажа дүүрэхэ.

Комсомолшууд Эрхүүгэй областиин Усолье, Ангарскын химическэ промышленностиин барилганнуудта, Коршуновой ашагта малтамалай комбинадай барилгада хүдэлмэрилхэ.

Красноярай ГЭС-шье комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилга гэжэ тоологдоно. Ороной нютаг, хизаарнуудһаа олон мянган хүбүүд, басагад ерэнэ. Тэдэнэр эндэ барилгын мэргэжэл олодог юм. Красноярай ГЭС-ые энэ табан жэлдэ бүхы хүсөөрнь хүдэлгэхэ гэжэ хараалагданхай. Совет засагай 50 жэлэй ой болотор электростанциин түрүүшын хоёр агрегадые хүдэлгэхэбди гэһэн уялга барилгашад абаа.

Красноярай хизаарта комсомолшуудай хэдэ хэдэн габшагай барилга бодожо байна. Енисей дээрэ Саяно-Шушенскын ГЭС, Норильскда металлургическа комбинат баригдана. Комсомолшууд Красноярскын алюминиин завод, целлюлозо-саарһанай комбинат, Ачинскын хирпиисын завод бариха юм. Эдэ барилганууд үшөө 3—4 жэл үргэлжэлхэ. Залуушуулай гараар Ачинск-Абалаковын түмэр зам табигдаха. Энэмнай 1966 оной ноябрь һарада ашаглалгада үгтэхэ.

Хизаарай шэнэ барилгануудта хүдэлмэрилхэ 10 мянган һайн дуратан хүлеэгдэнэ.

Ороной хойто зүгтэ—Архангельскын, Мурманскын областьнуудта, Карелиин болон Коми АССР-нүүдтэ модоной, целлюлозо-саарһанай промышленность, түүхэй эдэй бааза хүгжөөхэ ехэхэн арга боломжо бии. Хойто зүгтэ мүнөө ехэ ехэ барилганууд хэгдэжэ эхилээ. Эндэ уран шадабари, шамбай хүсэн илангаяа хэрэгтэй. Карелидэхи Сегежскэ целлюлозо-саарһанай комбинадай барилгада Владимирска областиин хүбүүд, басагад жэл бүри ошодог. Тэдэнэр эндэ шэнэ мэргэжэл шудалдаг, һургуули болон техникумүүдтэ һурадаг. Олонхинь холын хойто зүгтэ бүхы наһаараа байхаар шиидэнхэй.

Комсомолшууд Тюмениин областиин, Мангышлак хахад аралай нефть, газай баялиг ашаглаха предприятинуудые олоор барижа байнхай. Тэндэ Тюмень—Сургут, Тавда—Сотник, Макат—Узень гэһэн түмэр замууд баригдана, нефть болон газай соргонууд татагдана, шэнэ тосхон, хото городууд бодхоогдоно. Энэ ехэ хүдэлмэриие шударгы шуумар комсомолшууд, залуушуул бэелүүлнэ.

Кемеровскэ областьдохи Баруун-Сибириин металлургическа заводой, Омскын нефть болбосоруулдаг заводой, Доодо-Тагилай металлургическа комбинадай, Бухара—Уураал гэһэн газопроводой, Комсомольскын целлюлозо-картоной комбинадай, мүн табан жэлэй бусад олон барилганудта комсомол, залуушуул олоороо хүдэлмэрилхэнь.

Областиин, хизаарай, республикын комсомолой организаци бүхэн өөрын түсэб маршрутай. Белоруссиин хүбүүд, басагад Красноярай ГЭС-эй, Красноярай алюминиин заводой, Ачинскын хирпиисын заводой барилгада эльгээгдэдэг. Брянска областиин залуушуул Мангышлак хахад аралай, Тюмениин областиин нефть, газай баялигые ашаглахаа ерэдэг байна. Горьковско областиин хүбүүд, басагад Красноярай хизаарай Ачинск-Абалаковын түмэр замай барилгые дүүргэхээ, Хабаровска хизаартахи Комсомольскын целлюлозо-картоной комбинадай, Казахай ССР-эй Кара-Тау тохойн химическэ предприятинуудай барилгада эльгээгдэнэ. Украинын 6 мянган хүбүүд, басагад Баруун-Сибириин металлургическа заводой, Братскын предприятинуудай, Усть-Илимэй ГЭС-тэ хүрэтэр татагдаха түмэр замай ба бусад олон шухала барилганудта ошожо байнхай.

Олониитын уряагаар Ростовой, Орловско, Курскын, Рязанска, Владимирска, Кировскэ болон бусад областьнуудай мянга гаран эдэбхитэд барилга хэлсэхээ Ташкент ошоһон байна. Ташкент хотын барилгада үшөө 1500 залуу уран гартан хэрэгтэй.

Армиин комсомолой эмхинүүд, тус тус сэрэгшэд албанһаа табигдаһанай һүүлээр ямар барилгада ошохобибди гэжэ асуудаг байна. ВЛКСМ-эй ЦК тэдээндэ тусхай барилгын газар дурадхана. Ямар барилгаб гэхэдэ—Красноярай ГЭС, Братскын болон Эрхүүгэй областиин предприятинуудай комплекс, Тюмениин ба Гурьевска областьнуудай түмэр замууд, Архангельскэ область, Карельскэ болон Коми АССР-нүүдэй целлюлозо-саарһанай промышленностиин предприятинуудай, Кемеровскэ областиин, Казахстанай хара ба үнгэтэ металлургиин барилганууд болоно.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет табан жэлэй шухала барилганудта залуушуулые уряалха гэһэн тогтоол 1966 оной майда батлан абаа һэн. Комсомолой барилганудта эльгээгдэһэн хүбүүд, басагадта ашагүйхэн хүнгэлэлтэ олгогдоно.

Бусаалтагүй тэдхэмжэ тэдээндэ үгтэлэг, Уураал, Сибирь, Алас-Дурна хизаарай барилгада эльгээгдэгшэдтэ 60 түхэригэй, бусад нютагуудай барилга хэлсэхээ ошогшодто 30 түхэригэй тэдхэмжэ үгтэнэ. Тус тэдхэмжын хахад—ябаха дээрэнь, нүгөө хахадынь—хүдэлмэрилхэ газартаа ошоһон хойнонь үгтэдэг.

Хүдэлмэрилхэ газартаа ошоходонь, ажаллаха хүндэ, гэр бүлэдэнь харгын мүнгэн түлэгдэдэг.

Тиихэдэ хүдэлмэрилхэ хүнэй 240 килограмм хүрэтэр, гэр бүлын гэшүүн бүхэнэй—80 килограмм хүрэтэр эд зөөри абажа ябаха мүнгэн үгтэдэг.

Табан жэлэй шэнэ барилганудта ошогшодой харгыда ябахаһаа эхилээд салин хүлһэн түлэгдэдэг. Тэрээнһээ гадна, харгыдаа түхеэрхын, шэнэ газартаа буужа түбхинэхын тулада 6 хоногой салин үгтэдэг.

Харгыдаа ябаһан хоног бүхэнэйнь түлөөһэн үгтэдэг.

Хүдэлмэришэнэй шэнэ газартаа ошоод байхада, нэгэ һарын салингай хэмжээтэй тэдхэмжэ түлэгдэдэг.

Мэргэжэл шудалха үедэнь (3 һараһаа дээшэ бэшэ болзорто) мэргэжэл шадабаряараа абадаг салингайнь хэмжээтэй түлөөһэн үгтэхэ.

Шэнэ барилгада ерэһэн хүнүүдэй гэр бариха алибаа хэрэгсэлээр, модо шулуугаар туһа хүргэхэ, тэдэнээ зөөхэ болоходонь, машина үгтэжэ байха. Залуу хүдэлмэришэдэй гэр бүлэтэй болоходо, түбхинэхын тула—жэл хахадаар 200 түхэриг хүрэтэр мүнгэ урьһалдаг байха.

(АПН).

Хүгжэмшэдэй П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын III конкурсын үедэ нэгэдэхи шан, алтан медальда хүртэһэн совет скрипач Виктор Третьяков.

АПН-эй фото.

ОКТЯБРИИН ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАНА

РУБЦОВСК, (Алтайн хизаар). Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ой хүрэтэр оромнай гайхамшагта машинануудые абаха. Намагай «ТБ-4» болон промышленна «Т-4П» гэжэ хоёр шэнэ трактор байгуулха талаар хүдэлмэри Алтайн тракторна заводой туршалгын цех соо эхилээ.

«ТБ-4» трактор ямаршье газараар һаадгүйгөөр ябадаг байха юм. Энэ машина Баруун Сибириин, Белоруссиин болон ороной бусад районуудай хүдөөгэй мелиораторнуудта туһалха байна.

Промышленна шэнэ трактор 90 морунной хүсэтэй байха юм. Энэ универсальна машина ашаа тээхэ, модоной үндэһэ малтан сэбэрлэхэ, газарай хүрьһэ һэрхиилгэхэ хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха. Шухала болоһон ушарта бульдозерой болон грейдерэй орондо хүдэлжэшье шадаха. Туршалга хэхын тулада түрүүшын иимэ машинанууд мүнөө бэлдэгдэжэ байнхай.

(ТАСС-ай корр.).

СИБИРИИН ХИЗААР НЮТАГУУДААР

СИБИРИИЕ ГАЗИФИКАЦИЛГЫН АЛХАМУУД

ОМСК. Сибириин эгээн холын нютагуудта Октябриин 50 жэлэй ойн үеэр сэнхир хүхэ галнууд носохол.

Барабинска болон Кулундинска талануудта, Заполяриин город болон тосхонуудта, Находко гэжэ далайн портдо газ хүрэжэ ерэхэ. Эрхүүдэ кустовой баазын барилга ерэхэ жэлдэ эхилхэ. Удаадахи ээлжээнүүдтэ—Благовещенск, Кемерово, Новосибирск, Улаан-Үдэ, Хабаровск, Шэтэ орохо байна.

Мүнөө Омско областиин городуудай болон тосхонуудта табигдаһан дүрбэ мянган газова плита хүнүүдэй гэр доторой ажалые хүнгэдхэжэ үгөөд байна.

Эгээн хямда сэнтэй, таарамжатай түлишэ болоһон газые Березовой, Игримэй, Сургудай, Нефтеюганскын, Иртыш шадарай болон Алтайн тосхонуудай, Томскын, Абаканай, Тюмениин, Барнаулай хүн зон хэрэглэнэ. Сибирьтэ газификациин үргэдэжэ байһанһаа уламжалан, «Союзсибгаз» гэжэ тусхай трест байгуулха шухала болгоһон байна.

(ТАСС-ай корр.).

ТАБИДАХИ, ТЕАТРАЛЬНА

НОВОСИБИРСК. Зүжэг наадануудые харуулалсажа, Совет гүрэнэй ойн жэлые тэмдэглэхэ гэжэ Сибириин артистнууд болон Чехословакидахи ханинарынь шиидэһэн байна.

Сибириин холын городой болон чешскэ Колин городой артистнуудай хоорондохи хани барисаан улам үргэнөөр хүгжэнэ. Режиссёр Честмир Коварж табан жэлэй урда тээ Новосибирск ерээ һэн. Ян Дрдын «Мартагдаһан шудхэр» гэжэ зүжэгые ородой сценэ дээрэ тэрэ анха түрүүн табиһан байгаа. «Красный факел» гэжэ театрай режиссёр РСФСР-эй арадай артистка Вера Рерлих Колин ошожо, Чеховэй «Гурбан эгэшэ дүүнэр» гэжэ зүжэг табилгые бэелүүлһэн.

Хоёр зүжэг сценэ дээрэһээ удаан саг соо буугаагүй. Чешскэ драматургын зохёол «Красный факелда» 150 дахин табигдаһан байха юм. «Гурбан эгэшэ дүүнэр» колинско репертуарта байһан зангаараа.

Сибириин театр чешскэ зүжэгые сибириинхидтэ амжалтатайгаар харуулхаһаа гадна, гастрольнуудай үедэ Одессэ, Харьков, Кемерово, Горький болон Саратовта, Кремлиин театрай сценэ дээрэ табиһан байна.

«Мартагдаһан шудхэр» мүнөө «Красный факелда» шэнээр табигдахань. Колинско театрай режиссёр Карел Лгота зүжэгые табиха юм. «Красный факелай» главна режиссер РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша К. С. Чернядев Колин орохо байна.

Гайхамшагта үдэртэ Эсэгэ ороной драматургиие эрхимээр харуулжа шадахаар зохёолнуудые хоёр коллективтэ ехээр зүбшэн хэлсэгдэнэ.

(ТАСС-ай корр.).

ОЙ ТАЙГЫН ТОСХОНУУДТА ИЛЬИЧЫН ЛАМПОЧКАНУУД НОСОБО

БРАТСК. Братск районой Покосный, Тангуй болон Леоновой тосхонуудта Братска ГЭС-һээ тогые абаһан подстанцинууд хүдэлжэ эхилээ.

«Братскгэсстройн» электрохозяйствын саргагшад хамта дээрээ 250 шахуу километр утатай электродамжуулгын хэдэн линиие хүдөө нютагуудта баряа. Тэрээнһээ гадна, совхозуудай тосхонуудта, фермэнүүд болон мастерскойнуудта дүшэн трансформаторна пунктнүүдые тэдэнэр хабсаргажа байнхай.

(ТАСС-ай корр.).

МОСКВА УЛАМ ОЙРОТОХОЛ

ТЮМЕНЬ. Тюменскэ телевиди онно дамжуулгын телевизорнуудэй тоо 50 мянга гаран болонхой. Радиорелейнэ лини мүнөө эндэ баригдана. Энэ хадаа Москваһаа дамжуулгануудые хараха арга тюменэйхидтэ олгохо юм.

Тюменьһээ мянгаад километртэ оршодог Сибириин нефтьшэдэй город бологшо Сургудта телецентр хабсаргагдажа байнхай. Ой тайга соо байдаг Нижневартовск гэжэ тосхондо мүн лэ иимэ телецентр баригдана. Холын хойто зүгэй эдэ холын районуудта Совет засагай 50 жэлэй ойн үеэр манай Эхэ ороной ниислэлэй — Москвагай түхэл телевизорнуудэй экрануудай дээрэ харагдаха байна.

(ТАСС-ай корр.).

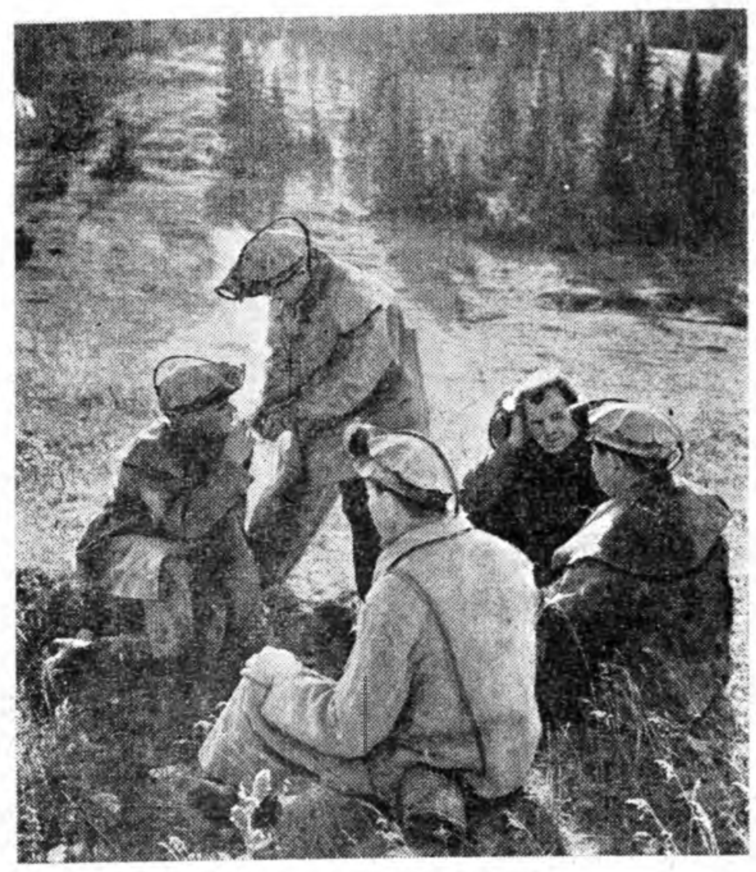

КЕМЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬ. Сибирьтэхи саланрска туулга-цинкын үнинэй уурхай — Кузбассай горнорудна түрүү ба ашаг олзотой предприятинуудай нэгэн юм. Виктор Николаевич Стопачевой хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи участогай забойщигуудай нэгэдхэмэл бригада Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан угтамжын социалис мүрысөөндэ эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): бригадын гэшүүд — проходчигууд П. Крапилин, В. Абросимов, забойщик В. Крюков, горно мастер И. Меркулов, забойщик С. Захаров халаанай һүүлдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НЮТАГ ХЭЛЭН ТУХАЙ БОДОМЖОНУУД

ХЭР УГҺАА НААША буряад арад гурбан диалект дээрэ хөөрэлдэдэг юм. Хориин, Сонгоол Байгалай хойто бэеын боложо тэдэнь хубаарна. Хоорондонь ехэ илгаа үгышье һаа, үгэ бүхэнэйнь залгалта тад ондоо байдаг. Тиихэдэ нютаг нютагай хүнүүд онсо өөрынхеэр, яаруу түргэнөөр гү, али намдуу аалиханаар хөөрэлдэдэг гээшэ. Хориин, Сонгоол нютаг хэлэн дээрэ дуугаралсадаг хүнүүд бэе бэеэ ямаршье һаадгүйгөөр ойлголсодог аабза. Энэл хэлэнһээ буряадай урач зохёол мүндэлһэн байна. Байгалай урда бэеын буряадууд өөр хоорондоо холбоо барисаатай гээшэ. Тиимэһээ хөөрэлдэхэ илгаань обёорогдоногүй гү, али уран зохёолой хэлэндэ тон дүтэрхүү юм. Энэ хүгжэлтэдэнь хэблэл, радио ехэ туһа хүргэнэ.

Эрхүүгэй буряадуудай олонхид литературна хэлэ муугаар мэдэхэ юм. Үгэнүүдэйнь үндэһэн адлишье һаа, залгалтань ондоо бшуу. Хэрбээ литературна буряад хэлэн дээрэ эсэгэеэ ехэнхидээ «аба» гэжэ нэрлэдэг һаань, эрхүүгэйхид тэрэнээ «баабай» гэжэ нэрлэдэг. Тиихэдэ олонхи нютагайхид баабай гэжэ үгые тад ондоогоор ойлгодог, тэрэнь онсо өөрын удхатай байдаг. Гадна Эрхүүгэй буряадууд эжы гэһэн үгые эхэнэр гэжэ ойлгодог юм. Хэрбээ хориинхид агта гэһэн үгые солгёо дошхон морин гэжэ хэлсэдэг һаа, эрхүүгэйхид тэрэнииень заһаагаа абхуулһан азарга гэжэ ойлгодог байна.

Үнгэржэ ерэхэдээ, хойто бэеынхид өөр хоорондоо хөөрэлдэхэдөө ород үгэнүүдые хэрэглэдэг болонхой. Пастух, чабан, конюх, скамейкэ, стекло гэхэ мэтэ үгэнүүдые шагнажа болохот. Алишье нютагуудта дэлгэрэнгыгээр хэрэглэгдэдэг юрэнхы буряад үгэнүүдые зарим нэгэ талынхидынь ойлгодоггүй байна. Жэшээлхэдэ, мал хараха, адуулха гэһэн мэдүүлэл ойлгохогүй хүн олдохогүй гэжэ һанаштай. Гэбэшье зарим нютагайхид ойлгодоггүй, сэхыень барибан мэтэ ородшолхо дуратай юм.

«Газар уһалха, таряа тариха» гэһэн үгүүлэлнүүдые Алайрай, Эхирэд-Булгадай хүн зон үни хада хэрэглэдэггүй. Нютаг хэлэнүүдэй хоорондо хэдышье илгаа байгаашье һаа, тэдэниие дүтэрхүүлхэ, холбоо барисаатай, ойлгосотой болгохо арга бии. Гэбэшье тэрэ арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Хэрэглэгдээшье һаа, зарим хүнүүд тэрэнииень тад буруугаар ойлгоно гү, али хэрэгсээнгүй үнгэрүшэдэг заншалтай. Буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн уран зохёол ойлгогдоногүй гэжэ зарим хүнүүд дуугаралсадаг.

Энэнь ямаршье баримтагүй, тад буруу һанамжа аабза. Бэе бэеэ ойлголсоногүйбди гэжэ байгаад хэлэхэ гээшэмнай эшхэбтэр, аягүйшье ха юм. Юуб гэхэдэ, буряад хэлэнэймнай үндэһэ һуури онсо нэгэн, тиимэһээ эндэ ойлгогдоогүй юумэн огто байхагүй. Буряад уран зохёол уншахадаа заримашуул ядардаг байна.

Хэрбээ хүн балшар багаһаа һургуулида һурахадаа үндэһэн буряад хэлэеэ үзөөгүй һаа, саашадаа уран зохёол уншахадаа ядарха, нютаг бүхэнэй аялга нугалбариие хүсэд ойлгодоггүй байна.

Иимэ бирагүй байдал юун дээрэһээ үзэгдэнэб гэхэдэ, олонхи һургуулинуудта буряад хэлэеэ ёһо тэдысэ үзэнэ гээшэ. Багшанарай олонхид түрэлхидтэй холбоо барисаагүй байдаг. Буряад хэлэндээ хайхарамжагүйгөөр хандадаг түрэлхид үхибүүдэйнгээ дурые тутаажархидаг. Эгээл эндэ багшанар ёһотоор туһалха, зарим тэды буруу һанамжануудыень тайлбарилан ойлгуулха зэргэтэй бшуу. Олохон һургуулинуудта буряад хэлэ үзэхэеэ арсадаг гү, али хоёр хэлэн зэргэсэлдэхэдээ ехэ урагшагүй, үхибүүдэй ухаан мохордодог гэжэ шалтагаалдаг. Хэлэ бэшэгэй дүрим шудалха, онтохо, таабари хэлсээд дүүргэхэ бэшэ, онсо буряадаар ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэхэ шухала. Олонхи эхин һургуулинуудта угайдхадаа буряад-ород хэлэнэй словарьгүй байхаһаа гадна, багшанарайнь зарим буряад зохёолшодойнгоо зохёолнуудые мэдэхэгүй байдаг.

Жэшээлхэдэ, Эхирэд-Булгадай аймагай эхин һургуулинууд мүнөө болотор буряад хэлэнэй, зохёолой номуудгүй байһанаа энэ жэлдэл номуудтай болоо. Энэ талаар Усть-Ордын округой гэгээрэлэй таһагые даагша Р. П. Баглаев илангаяа ехэ оролдолго гаргаа. Тиихэдэ тус округой ном наймаалагшад буряад номуудта хайхарамжагүйгөөр хандадаг байна. Ушар тиимэһээ Буряадай номой хэблэлһээ гараһан номууд үсөөнөөр тиишэ эльгээгдэнэ. Заримдаа олохын огто аргагүй юм.

Буряад хэлэндээ һожоргүйгөөр хандадаг ушарнууд бии. Жэшээлбэл, Прибайкалиин аймагай Ранжуровай эхин һургуулида ганса буряад үхибүүд һурана. Ехэ багагүй эндэ үндэһэн хэлэн дээрээ хэлсэдэг. Тиимэһээ нэгэдэхи классай үхибүүд ородоор һуража бирадаггүй. Тиигэбэ ябашье багшанарынь үхибүүдээ буряад хэлэ үзүүлхэ дурагүй, ямаршье сагта ото таһа арсахаар бэлэн байдаг. Иимэрхүү ябадал дэмы, буруу гэжэ һанаштай.

Үндэһэн хэлэеэ һайнаар мэдэхын, уран зохёол тордиһогүйгөөр уншахын тула олонхи һургуулинуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха хэрэгтэй. Түрэлхи хэлэнэйнгээ хамаг баялигые, нугалбариие һайсаар мэдэхэ багшанарые олошоруулха шухала.

Буряад хэлэ үзэхэ асуудалаар Усть-Ордада конференци үнгэргэгдэһэн байгаа. Тэндэ БурАССР-эй, Агын болон Усть-Ордын округуудай мэдээжэ багшанар байлсаһан, нютаг бүхэндэ ойлгогдохо үгэ хүүрнүүдые зүбөөр хэрэглэн, буряад уран зохёол шудалха гэжэ хэлсэһэн юм. Энэнь, минии һанахада, ехэ зүб гээшэ. Буряад уран зохёолдо хэрэглэмээр нютагай үгэнүүд яһала олон. Гэбэшье тэрэ баялигыень залуу зохёолшод хэрэглэдэггүй гээшэ. Мэдээжэ уран зохёолшод Хоца Намсараевай, Аполлон Шадаевай, Жамсо Тумуновай зохёолнуудые абаад үзэелши. Тэдэнэй зохёолнууд соо ойлгогдоогүй үгэнүүд байдаггүй. Тиихэдэ тэдэнэр нютаг нютагай хэлэ олоор хэрэглэдэг байһан. Үгэ бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэдэ, байра һууридань табихада ехэ зохид зохёолшье уншажа байхада ульгамхан байдаг шуу. Энээн тухай багша бүхэн мартаха ёһогүй.

П. МАЛАКШИНОВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Хүршэ областьһоо

ерэһэн бэшэг

БЭРХЭШЭЭЛҺЭЭ СУХАРИНАГҮЙ

Агын округой Могойтын аймагай ажахынуудай ехэнхи олзо доходынь хонин ажалһаа ородог юм. Ойрын табан жэл соо хонин һүрэгөө бүри олошоруулха гэжэ тус аймагай ажахынууд шиидхэбэри гаргаа. Энэ шухала хэрэгтэ өөрынгөө хүбитые оруулхаяа аймагай залуушуул олоороо хонишон болохоёо һайн дураараа хүдөө гаранад.

ВЛКСМ-эй гэшүүн Дамдин Чернинов эгээл түрүүлэн «Победа» колхоздо хонишон боложо ошобо. Тэрэнэй жэшээгээр «Россия», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта олон комсомол-залуушуул хонишоноор ажаллахаяа гарабад. Шэнэ ажалдаа балай дүршөөшьегүй һаа, үнэн зүрхэнһөө, оролдосо хэшээл ехэтэйгээр ажаллажа орообод. Нэгэ, хоёр жэлһээ эдэ залуушуул аймагай суута хонишодой түрүү зэргэдэ гаражашье магад. Энээндэ ажаг, һэжэг юун байхаб. Хүн болохо багаһаа гэлсэгшэ хамнай. Ажалай хүшэр хүнлэһөө айгаагүй эдэнэр һанаһандаа хүрэхэл байха.

Д. ДОРЖИЕВ.

ДУУН — *Даши ДАМБАЕВ*

ЗАЛУУШУУЛАЙ ХАТАР

Наадан дээрээ ерэбэлди,
Наадахаяа ерээлди.
Дуугаа дуулан ерэбэлди,
Дуулахаяа ерээлди.
Дабталга:
Наһан залуу хэдышнэйб даа,
Нааршаан байжа хатараял даа.
Нажарай һүни хэдышнэйб даа,
Наранай гарасар хатарая.
Дүүхэйн һайхан дүхэриг соо
Дүүрэн эрхээр аляадыш.
Дуулим талын шубуун мэтээр,
Дуулан, гурган зугаалыш.
Дабталга:
Наһан залуу хэдышнэйб даа,
Нааршаан байжа хатараял даа.
Нажарай һүни хэдышнэйб даа,
Наранай гарасар хатарая.
Сээжэ үргэн солгёон эрын
Дээжэ хүбүүд ерээд байн.
Сайхан хүүхэ шэлэн хараад,
Хайлан хэлэнэд: «Амар сайн».
Дабталга:
Наһан залуу хэдышнэйб даа,
Нааршаан байжа хатараял даа.
Нажарай һүни хэдышнэйб даа,
Наранай гарасар хатарая.
Ёохор дээрээ ерэбэлди,
Ёохорлохоо ерээлди.
Таатай уран аялгаяа
Таарууулхаяа ерээлди.
Дабталга:
Наһан залуу хэдышнэйб даа,
Нааршаан байжа хатараял даа.
Нажарай һүни хэдышнэйб даа,
Наранай гарасар хатарая.
Найдал, зориг, эршэ түгэс
Айдар залуу үебди.
Ужам Буряад оронойнгоо
Ууган солын ээзмди.
Дабталга:
Наһан залуу хэдышнэйб даа,
Нааршаан байжа хатараял даа.
Нажарай һүни хэдышнэйб даа,
Наранай гарасар хатарая.

1967 оной ТҮСЭБӨӨР...

Республикымнай гол мүрэнүүдээр навигациин хаһа дүүрэхэ дүтэлбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ пристаниин суднануудай командванууд арадай ажахын ашаае ехээр шэрэжэ, хараалагдаһан газартань хүргэхэеэ яаранад. Тиигэжэ коммунис ажалай экипаж нэрэ зэргэтэй: «Мир», «Заря», «Дружба», «Любовь Шевцова» «Сергей Тюленин» г. м. теплоходуудай командванууд ашаа шэрэхэ түсэбөө болзорһоонь 15—20 үдэрөөр уридшалан дүүргээ.

Дурсагдагша командванууд ерэхэ жэлэй түсэбөөр 1000—1500 тонно ороохо таряа, шулуу нүүрһэ, модо болон овощ шэрэхэ байна.

Д. БАЛДАНОВ.

Үүдэн нээлгэтэй

Жолоошод болон мотоциклистнэрые һургалгада ДОСААФ-ай аймагай совет үүдэеэ үргэнөөр нээбэ. Тиигэжэ автомашинын жолоошод, мотоциклистнэрые һургаха 4 һарын курса тус совет һаяхан нээбэ. Курсада 150 хүн һурана.

Электротүхеэрэлгэ түгэстэй шэнэ мастерской нээгдэжэ, тэндэ курсада һурагшад практическа хэшээлээ үнгэргэхэ юм. Мүн тормозой стенд түхеэрэгдэнэ. Мастерскойдонь техническэ хангалгын пункт бии болгогдонхой.

П. ОТЧАЛКА.
Хяагтын аймаг.

ЭНЭЭНИИЕ ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

Мянга табан зуун жэлэй саада тээ Анаконийска хэрэмдэ, хара далай шадархи мүнөөнэй Новый Афон гэжэ мэдээжэ курортын оршондо ууха уһа хадагалха юрэ бусын цистернэ бүтээгдэһэн байгаа. Цистернэ хадаа далайн нюрууһаа өөдэ 345 метртэ хабсагайн шулуу түнхижэ хэгдэһэн байба.

Эрдэмтэд цистерные шэнжэлгэ һаяхан хэбэ. Тэрэнэй оёорые элдэб янзын юумэн даражархиһан байгаа. Тэдэнэй дундаһаа һайса таглагдаһан амһартатай улаан архи олдоһон байха юм. Һэрюун газарта байһан тэрэ архи манай үе саг хүрэтэр гэмтэнгүй байжа шадаа. Цистернэ соо ууха боломоор уһан бии байһан.

(Календарьһаа абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Манай компас» гэһэн түрүү бэшэг; «Буряад орондо» гэжэ гаршаг доро элдэб һонин; Хориин аймагай Хүрбын совхозой 2-дохи отделениин һаалишадай нээмэл бэшэг; ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажал хэрэгүүд тухай; КПСС-эй Баунтын райкомой пленумһээ; научна практическа конференцидэ зорюулагдаһан статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Курортдо эзэн хэрэгтэй» гэһэн К. Бардоновой статья; Советскэ Союзай маршал Г. Жуковай статья; хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: И. Мальцевай очеркын үргэлжэлэл; Н. Дамдиновай поэмэһээ хэһэг.

Омоли түрһээ хаяхаяа гол горходто гаранхай. Энэ үедэ омоли бариха хорюултай. Тиимэһээ Хойто-Байгалай загаһанай комбинадай хүдэлмэришэдэй бригаданууд нуур сөөрэмүүдтэ загаһашалжа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Александр Яковлевич Сенниковэй бригада губшууpaa татажа байна.

Д. БЕЛИНСКИИН фото.

Үхибүүдэй булан — Зураглал

Хүшэгөөрэй хабатайшуул

ТАНЯ болон тэрэнэй нүхэдэй команда республикымнай холын нэгэ аймагта бии болонхой юм. Тэрэ аймаг гээшэмнай Баргажан нютаг гээшэ. Энэ аймагай аяар зүүн захадань, Баргажан голой эхиеэ абадаг газарта Хүшэгөөр һуурин оршодог. Танин команда мүнөө тэндэ хүдэлмэрилнэ.

Таниин нэгэтэ үглөөгүүр эртэ бодоходонь, Дансаран нагасань ехэ тугшаруу байба. Сайгаа шанаха гэхэдэнь түлеэ, уһан үгышэг байгаа бшуу. Наталя басаганайнгаа үнеэдээ һаагаад орожо ерэхэдэнь, халуун сайгаар угтаха һэн. Комод дээрэ байһан часыгаа хаража байгаад, үбгэжөөл галаа түлинэ, түлеэгээ зартагай, зомгоол болгоно.

— Нагаса баабай, сайн сайхан үглөөгүүр! — гэжэрхибэ Таня. Нагасань сухалдаһандаа жаахан зээхэнээ хараажашье магадгүй һэн. Теэд Таня иимэ урихханаар нагасаяа урдань мэндэшэлээ, амаршалаагүй байгаа. Энээндэнь баярлаһандаа, үбгэжөөл гараа баряад абяагүй байшоо бэлэй. Таня дүрэжэ байһан пеэшэнииинь хараад: «Баабай, саашадаа нигэжэ хэзээшье зобохо, тухашархагүйт. Үглөөгүүр эртэ гү, хэдыдэшье бодоходоо, уһа түлеэгүйдэжэ зобохоёо болихот, — гэжэ хэлээд газаашаа гараба...

Таня Заяата Цыдэнжап, Игорь дүрбэн баахануудшье һаа, арга шадал соогоо ехэшүүлдээ туһалха гэжэ шиидэһэндээ өөһэдынгөө команда эмхидхэбэ. Таня тэдэнэй комиссар болонхой. Үдэрынь тэдэнэр айлнуудайнгаа газаагуур ябажа, түлеэ залһыень бэлэн гү гэжэ харадаг юм. Тиихэдээ залуу командынхид айлнуудай гэр байрын ариг сэбэрые баһа шалгадаг.

— Һаянай ехэ амар болошоо. Эртэ бодоходошни түлеэн бэлэн. Галаал түлижэ, сайгаа шанажа һуухадаа, эдэ хүүгэдтээ ехэ баярлахаш, — гэжэ Цэрэн үбгэжөөл Дансаран нүхэртөө хөөрэжэ һуугаа һэн.

— Манай командын зорилгонууд: ехэшүүлэй тугшаруу байдалда ороо һаань туһалха. Тиихэдэ болохоёо байһан ехэ найрай — 50 жэлэй ойдо зорюулан Хүшэгөөр һууринда һайхан жэмэстэ модо һуулгаха ёһотойбди. Айлнуудай гэр байрын байдалые шалгаха гэһэн уялгатайбди. Октябриин революциин 50 жэлэй ойе һайндэрлэхээ байһан аад, бидэн муу муухай ябаха ёһогүйбди. Гэр байрамнай булта сэбэр нягта байха зэргэтэй, — гэжэ набтархан Таня басаган тэбдүүгээр хөөрэнэ. Таниин командын ажал хэрэгэй дэбтэр харахада, иигэжэ бэшээтэй байба: «Хүшэгөөрэйхин энэ жэлдэ алирһа ехэ түүһэн. Энээнээ зүбөөр буйлуулха ёһотой байна. Балжинтанда алирһан илангаяа хэрэгтэй. Жаахан багатай бшуу. Үбэлдөө алирһаншни эм дом ха юм. Кино, лекциин болоходо, хэдэй ябадагые шалгадаг болохо. Тиихэдэ ябадаггүйшүүлтэй хөөрэлдэхэ. Шалтагаанииинь элирүүлхэ. Теэд Хүшэгөөртэмнай лекциин уншагдахагүйнь харамтай».

ЗАЯАТА шунтэгэрхэн нюуртай яһала зоримгой хүбүүн ха. Жэжэ юумэнһээ балайшье эшэхэ, айхагүй. Хэлэхэ бариха гэһэн юумэеэ тэрэ доронь табижархидаг зантай хүбүүн юм. Мүнөө ерээд: «Таня, манайда түлеэн хахалагдаагүй, гэртэ оруулагдаагүй. Ошое!» — гэжэ дурадхаба. Таня урдаһаань: «Энэ хайшан гэбэш? Өөр өөрынгөө хүдэлмэри өөһэдөө хэхэ гэлсээ бэшэ һэн гүбди? Шамда мүнөө үдэшэ хэншье туһалхагүй. Ошо, өөрөө түлеэгээ бэлдэ», — гэжэ захирба.

Үглөөдэрынь Таниин командынхид алирһан тухай багшаһаа һуража, яажа тэрэниие буйлуулха тушаа һонирхолтой заабари абаба. Зарим айлайхидта алирһаа целлофан туулмаг соо хээд хадагалагты гэжэ дурадхаһан, бэшэндэнь бусалгажа болгохынь заажа үгэһэн байна. «Манай Хүшэгөөртэ эмшэн, аргашан үгы. Багашуултай айлнууд олон. Тиихэдээ алирһанай хэрэгтэй болохо саг олон. Гамтайгаар энэ жэмэстээ хандаха байна», — гэжэ багашуулай зорилго, уялгануудай дэбтэр соо баһа тунхаглаатай байна.

Хүшэгөөртэ урдань хоёр-гурбан гэр байһан юм. Мүнөө бүхэли дүшөөд айл. Захадань аршаан. Аршаан дээрэнь зундаа хүнүүд амардаг. Үбэлдөөшье зон таһардаггүй. Таниин команда мүн аршааншанда баһа туһалха ёһотой.

ХҮШЭГӨӨРЭЙ аршаан халуун шанартай юм. Эндэ аяар Агын округһоо, Хори, Хэжэнгэ, Яруунаһаа зон ерэнэ. Эдээндэ Таниин команда нютаг тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг зантай. Тиихэдэ Таня бии юумые үлүү гаргангүй, тэрээн соонь хөөрэдэг. Заяатань барагтайшаг юумые ехээр гоёодог, сэсэглүүлжэ хэлэдэг. Тэрэнэй нэгэ аршааншантай хөөрэлдэжэ байхадань, аргааханаар шагнаһан хүмби. Аршаанай халуун шанарые тэрэ иигэжэ тайлбарилна: «Эртын эртэ сагта минии түрэлэй арбан долоодохи үеын Заяата гэжэ шадамар бэрхэ хүбүүнэй баабгайтай тулалдаад шархатаһан хэбтэхэдэ, доронь энэ аршаан бурд гэһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо энэ аршаан хүнэй хани болоһон гээшэ». Теэд ойлгогты, аршаан гээшэмнай муу муухай юумэндэ ехэ дурагүй юм. Хараал шэрээлдэһалан ябадалда ехэ дурагүй».

Таниин команда аршааншанда концерт харуулжа, газетэ, журналнуудай һонинуудые дуулгахаһаа гадна, зарим зондонь медицинскэ туһаламжа хүргэхэ оролдодог. Юуб гэхэдэ, Хүшэгөөр нютагайнь медпункт Улаан хаан һууринда байдаг. Амаршадай бэеын гэнтэ муудаа һаань гү, али нэгэ аргын хэрэгтэй болоо һаань, эдир туһалагшад һаа түргэн зон тэндэ үгы гээшэ. Эдэнэр аршааншанда туһалха. Теэд мэдэжэ ядаһан юумэнүүдээ багшанарһаа, ехэшүүлһээ асуужа абаа. Багшанарынь дааша саашаа номуудые шудалжа, багшанарайнгаа асуудалнуудта дүүрэн харюу бэлдэжэ үгэдэг юм. Жэшээнь, тэдэнэй дэбтэрнүүд соо: «Хүшэгөөрэй гүн гол горхонууд тухай амаршадта хөөрэжэ үгэхэ. Тиихэдэ тэдэ гол горходой загаһадай вэрэнүүдые, шэнжэ шанарые баһал ойлгуулха ёһотой» — гэжэ бэшээтэй байха.

Агын округой Могойтын аймагай һургуулиин хэдэн һурагшанар: «Манай үбгэдэй тангэй тэндэхи аршаанда амаржа байхадань, зохид һайханаар хандажа, нютаг дайдынгаа баялиг тухай хөөрэжэ үгэдэгтэтнай ехэтэ баясанабди. Бэлэг болгон Агынгаа Алхана уулын зураг гуудые таанадта баринабди, — гэжэ бэшэһэн байна.

Ажал хүдэлмэриин талаар эдэнэр Хүшэгөөрэйнгөө фермэ дээрэ малшад, һаалишадтаа туһалдаг, даажа абаһан арбаад тугалтай, тэдэнээ харууһалдаг.

АГУУЕХЭ Октябриин һайндэрэй табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан эдэнэй хэхэ үйлэ хэрэгүүдые тоолоо һаа яһала олон.

«Хүшэгөөртэ дүшөөд айл. Айл бүхэнэй газаагуур модо һуулгаха, гэр байрынь доторой газаахи байдалыень ариг сэбэрээр байгуулхые оролдохо. Айл бүхэнэй түүхэ, түрэлнүүдэйнь удха үеые тоолон бэшэжэ абаха, дайнда унаһан хүнүүдэйнь намтарнуудые бэшэжэ абаха, колхоз, коммуна тогтоолгоной үеэр хэгдэһэн һонирхолтой ушаралнуудые дансалха гэхэ мэтэшэлэн...»

Таниин команда эбтэй эетэй, нэгэ хүндэл журамтай. Хүндэ хүшэр ажал хэрэгэй гараа һаань, табуулан ородог. Бага юумэнэй һаань, шадаха хүниинь даалгадаг юм.

С. ДОНДУПОВ.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации—34-05 и перевод—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01985. Зак. № 1038.